

Acordul european instituind o asociere între România, pe de o parte și Comunitățile Europene și statele membre ale acestora pe de altă parte semnat la Bruxelles la 1 februarie 1993, ratificat de România prin Legea nr.20/1993 - M.Of.nr.73/12.04.1993

ACORD EUROPEAN

din 1 februarie 1993

instituind o asociere între Romania, pe de o parte, Comunitatile Europene si statele membre ale acestora, pe de alta parte

EMITENT: PARLAMENTUL

PUBLICAT IN: MONITORUL OFICIAL nr. 73 din 12 aprilie 1993

Romania, pe de o parte, si Regatul Belgiei, Regatul Danemarcei, Republica Federala Germania, Republica Elena, Regatul Spaniei, Republica Franceza, Irlanda, Republica Italiana, Marele Ducat al Luxemburgului, Regatul Olandei, Republica Portugheza, Regatul Unit al Marii Britanii si Irlandei de Nord, parti contractante la Tratatul de instituire a Comunitatii Economice Europene, la Tratatul de instituire a Comunitatii Europene a Carbului si Otelului si la Tratatul de instituire a Comunitatii Europene a Energiei Atomice, denumite an continuare state membre, si Comunitatea Economica Europeana, Comunitatea Europeana a Energiei Atomice si Comunitatea Europeana a Carbului si Otelului, denumite an continuare Comunitatea, pe de alta parte, luind an considerare importanta legaturilor traditionale existente intre Romania, Comunitate, statele sale membre, precum si valorile comune pe care le impartasesc, recunoscind vointa Romaniei si Comunitatii de a antari aceste legaturi si de a stabili relatii strinse si durabile, bazate pe reciprocitate, care sa permita Romaniei sa ia parte la procesul de integrare europeana, intarind si amplificind, an acest fel, relatiile stabilite an trecut andeosebi prin Acordul de comert si cooperare comerciala si economica, semnat la 22 octombrie 1990, luind an considerare oportunitatile pentru o relatie de o noua calitate, oferite de aparitia unei noi democratii an Romania, luind an considerare angajamentul Romaniei, al Comunitatii si al statelor sale membre de a antari libertatile politice si economice, care constituie ansasi baza asocierii, recunoscind necesitatea de a continua si finaliza, cu asistenta din partea Comunitatii, procesul de tranzitie al Romaniei spre un nou sistem politic si economic care sa respecte regulile statului de drept si drepturile omului, inclusiv drepturile persoanelor apartinand minoritatilor, sa practice un sistem pluripartid, bazat pe alegeri libere si democratice si sa asigure liberalizarea economica, an scopul instituirii unei economii de piata, luind an considerare angajamentul ferm al Romaniei, al Comunitatii si al statelor sale membre privind aplicarea deplina a tuturor principiilor si prevederilor continute an Actul final al Conferintei pentru securitate si cooperare an Europa (C.S.C.E.), an documentele finale de la Viena si Madrid, an Carta de la Paris pentru o noua Europa, an Documentul final al reuniunii C.S.C.E. de la Helsinki, intitulat „The Chalanges of Change”, si an Carta europeana a energiei, constiente de importanta acestui acord an stabilirea si antarirea unui sistem de stabilitate an Europa, bazat pe cooperare, avand Comunitatea ca una din pietrele unghiulare ale acestui sistem,

convinse ca trebuie stabilita o legatura anre deplina aplicare a asocierii, pe de o parte, si continuarea an Romania a reformelor politice, economice si juridice an curs de realizare, pe de alta parte, ca si introducerea factorilor necesari pentru cooperarea si apropierea reala anre sistemele partilor, mai ales an lumina concluziilor Conferintei C.S.C.E. de la Bonn, dorind sa stabileasca si sa dezvolte un dialog politic regulat an probleme bilaterale si multilaterale de interes comun, tinand seama de vointa Comunitatii de a acorda un sprijin decisiv pentru realizarea reformei si de a ajuta Romania sa faca fata consecintelor economice si sociale ale reajustarii structurale, tinand seama, de asemenea, de vointa Comunitatii de a stabili instrumente de cooperare si de asistenta economica, tehnica si financiara pe o baza globala si multianuala, luind an considerare angajamentul Romaniei si al Comunitatii de a liberaliza comertul, an concordanta, an special, cu drepturile si obligatiile care decurg din Acordul general pentru tarife vamale si comert, constiente de necesitatea de a stabili conditiile necesare pentru libertatea de stabilire, pentru libertatea de a furniza servicii si pentru libera circulatie a capitalurilor, tinand seama de disparitatile economice si sociale dintre Comunitate si Romania si recunoscind astfel ca obiectivele acestei asocieri trebuie realizate prin prevederi adecvate ale prezentului acord, convinse ca prezentul acord va crea un nou climat pentru relatiile lor economice si an special pentru dezvoltarea comertului si a investitiilor, instrumente indispensabile pentru restructurarea economica si modernizarea tehnologica, dorind sa stabileasca o cooperare culturala si sa dezvolte schimbul de informatii, recunoscind faptul ca obiectivul final al Romaniei este sa devina membru al Comunitatii si ca, an viziunea partilor, aceasta asociere va ajuta Romania sa realizeze acest obiectiv,

au convenit asupra celor ce urmeaza:

ART. 1

Se stabileste, prin cele ce urmeaza, o asociere anre Romania, pe de o parte, Comunitatea si statele sale membre, pe de alta parte.

Obiectivele acestei asocieri sant urmatoarele:

- sa asigure un cadru adecvat pentru dialogul politic anre parti, care sa permita dezvoltarea unor legaturi politice strinse;
- sa promoveze dezvoltarea comertului, precum si relatii economice armonioase anre parti, sprijinind astfel dezvoltarea economica an Romania;
- sa asigure o baza pentru cooperarea economica, sociala, financiara si culturala;
- sa sprijine eforturile Romaniei de dezvoltare a economiei, de desavarsire a tranzitiei antr-o economie de piata si de consolidare a democratiei;
- sa stabileasca institutii adecvate pentru a face asocierea efectiva;
- sa asigure un cadru pentru integrarea graduala a Romaniei an Comunitate.

In acest scop, Romania va actiona pentru andeplinirea conditiilor necesare.

TITLUL I – DIALOGUL POLITIC

ART. 2

Intre parti se va institui un dialog politic regulat pe care ele intentioneaza sa-l dezvolte si sa-l intensifice. El va ansoti si va consolida apropierea dintre Romania si Comunitate, va sprijini schimbarile politice si economice an curs de desfasurare an aceasta tara si va contribui la stabilirea de noi legaturi de solidaritate si de noi forme de cooperare.

Dialogul politic:

- va facilita integrarea deplina a Romaniei an comunitatea natiunilor democratice si apropierea progresiva anre Romania si Comunitate. Apropierea economica prevazuta an acest acord va conduce la o mai mare convergenta politica;
- va conduce la o convergenta crescinda a pozitiilor an probleme internationale, an special an cazul celor de natura a avea efecte substantiale asupra uneia sau alteia dintre parti;
- va contribui la apropierea pozitiilor partilor an probleme de securitate si va antari securitatea si stabilitatea an intreaga Europa.

ART. 3

1. In functie de necesitati se vor organiza consultari, la cel mai analt nivel politic.

2. La nivel ministerial, dialogul politic va avea loc an cadrul Consiliului de Asociere. Acesta va avea responsabilitate generala pentru toate problemele pe care partile ar dori sa le ridice.

ART. 4

Alte proceduri si mecanisme pentru dialogul politic vor fi stabilite anre parti, an special an urmatoarele forme:

- intilniri la nivel oficial superior (directori politici) anre oficiali ai Romaniei, pe de o parte, si Presedintia Consiliului Comunitatilor Europene si Comisia Comunitatilor Europene, pe de alta parte;
- folosirea deplina a canalelor diplomatice;
- includerea Romaniei an grupul tarilor care primesc cu regularitate informatii an problemele legate de Cooperarea Politica Europeana si efectuarea de schimburi de informatii an scopul atingerii obiectivelor stabilite la art. 2;
- orice alte mijloace care ar contribui la consolidarea, dezvoltarea si accelerarea dialogului.

ART. 5

Dialogul politic la nivel parlamentar va avea loc an cadrul Comitetului Parlamentar de Asociere.

TITLUL II – PRINCIPII GENERALE

ART. 6

Respectarea principiilor democratice si a drepturilor omului stabilite an Actul final de la Helsinki si Carta de la Paris pentru o noua Europa, precum si a principiilor economiei de piata, inspira politicile interne si externe ale partilor si constituie elemente esentiale ale prezentei asocieri.

ART. 7

1. Asocierea include o perioada de tranzitie cu o durata de maximum zece ani, ampartita an doua etape succesive, fiecare durind an principiu cinci ani. Prima etapa va ancepe o data cu intrarea an vigoare a acordului.
2. Consiliul de Asociere, tinand seama de faptul ca principiile economiei de

piata si sprijinul Comunitatii prin acest acord sant esentiale pentru prezenta asociere, va proceda cu regularitate la examinarea aplicarii acestui acord si la realizarea de catre Romania a reformelor economice pe baza principiilor stabilite an preambul.

3. In cursul celor 12 luni care preced expirarea primei etape, Consiliul de Asociere se va antruni pentru a decide trecerea la a doua etapa, ca si posibilele modificari de adoptat cu privire la prevederile care reglementeaza a doua etapa. In abordarea acestei probleme vor fi luate an considerare rezultatele examinarii mentionate an paragraful 2.

4. Cele doua etape mentionate la paragrafele 1 si 3 nu se aplica titlului III.

TITLUL III – LIBERA CIRCULAEIE A MARFURILOR

ART. 8

1. Pe durata perioadei de tranzitie mentionata an art. 7, Romania si Comunitatea vor stabili gradual o zona de liber schimb bazata pe obligatii reciproce si echilibrate, an concordanta cu prevederile prezentului acord si an conformitate cu cele ale Acordului general pentru tarife vamale si comert (G.A.T.T.).

2. Nomenclatura combinata a marfurilor va fi aplicata la clasificarea marfurilor an comertul dintre cele doua parti.

3. Pentru fiecare produs, taxa vamala de baza la care se vor aplica reducerile succesive prevazute an prezentul acord va fi cea aplicata efectiv „erga omnes” an ziua care precede intrarea an vigoare a acordului.

4. Daca, dupa intrarea an vigoare a acordului, se vor aplica reduceri tarifare pe o baza „erga omnes”, taxele vamale astfel reduse vor anlocui taxele vamale de baza la care se face referire an paragraful 3, ancepand cu data de la care asemenea reduceri se aplica.

5. Romania si Comunitatea vor comunica reciproc taxele vamale de baza respective.

CAP. 1

PRODUSE INDUSTRIALE

ART. 9

1. Prevederile prezentului capitol se aplica produselor origine din Romania si din Comunitate incluse an cap. 25-97 din Nomenclatura combinata, cu exceptia produselor cuprinse an anexa nr. I.

2. Prevederile art. 10-14 inclusiv nu se aplica produselor mentionate an art. 16 si 17.

ART. 10

1. Taxele vamale de import, aplicabile an Comunitate produselor origine din Romania, altele decat cele cuprinse an anexele nr. II a, II b si III, vor fi abolite la intrarea an vigoare a acordului.

2. Taxele vamale de import, aplicabile an Comunitate produselor origine din Romania, care sant cuprinse an anexa nr. II a, vor fi abolite progresiv an concordanta cu urmatorul calendar:

– la data intrarii an vigoare a acordului, fiecare taxa vamala va fi redusa la 50% din taxa vamala de baza;

– la un an de la data intrarii an vigoare a acordului taxele vamale care mai raman vor fi eliminate.

Taxele vamale de import, aplicabile an Comunitate produselor origine din Romania,

cuprinse an anexa nr. II b, vor fi reduce progresiv, de la data intrarii an vigoare a acordului, prin reduceri anuale de 20% din taxa vamala de baza, astfel ancat sa se ajunga la abolirea lor totala pana la sfarsitul celui de-al patrulea an de la data intrarii an vigoare a acordului.

3. Produsele de origine romana cuprinse an anexa nr. III vor beneficia de o suspendare a taxelor vamale la import an limita unor contingente sau plafoane tarifare anuale ale Comunitatii, care vor creste progresiv conform conditiilor definite an acea anexa, astfel ancat sa se ajunga la abolirea totala a taxelor vamale la importul produselor respective cel mai tirziu la sfarsitul celui de-al cincilea an.

In acelasi timp, taxele vamale la import care se vor aplica dupa ce contingentele vor fi epuizate sau dupa ce nivelul taxelor vamale a fost reintrodus la produsele cuprinse an plafoanele tarifare, vor fi eliminate progresiv, de la intrarea an vigoare a acordului, prin reduceri anuale de 15% din taxa vamala de baza. Pana la sfarsitul celui de-al cincilea an, taxele vamale remanente vor fi abolite.

4. Restrictiile cantitative si masurile avand efect echivalent restrictiilor cantitative la importurile an Comunitate ale produselor originare din Romania vor fi abolite la data intrarii an vigoare a acordului.

ART. 11

1. Taxele vamale la import, aplicabile an Romania produselor originare din Comunitate, care sunt cuprinse an anexa nr. IV, vor fi abolite la data intrarii an vigoare a acordului.

2. Taxele vamale la import, aplicabile an Romania produselor originare din Comunitate, care sunt cuprinse an anexa nr. V, vor fi reduce progresiv an concordanta cu urmatorul calendar:

- la data intrarii an vigoare a acordului, la 80% din taxa vamala de baza;
- dupa 3 ani de la intrarea an vigoare a acordului, la 40% din taxa vamala de baza;
- dupa 5 ani de la intrarea an vigoare a acordului, la 0% din taxa vamala de baza.

3. Taxele vamale la import, aplicabile an Romania produselor originare din Comunitate, care sunt cuprinse an anexa nr. VI, vor fi abolite an concordanta cu calendarul stabilit an acea anexa.

4. Taxele vamale la import, aplicabile an Romania produselor originare din Comunitate, altele decat cele cuprinse an anexele nr. IV, V si VI, vor fi reduce progresiv an concordanta cu urmatorul calendar:

- dupa 3 ani de la intrarea an vigoare a acordului, la 80% din taxa vamala de baza;
- dupa 5 ani de la intrarea an vigoare a acordului, la 60% din taxa vamala de baza;
- dupa 6 ani de la intrarea an vigoare a acordului, la 50% din taxa vamala de baza;
- dupa 7 ani de la intrarea an vigoare a acordului, la 35% din taxa vamala de baza;
- dupa 8 ani de la intrarea an vigoare a acordului, la 20% din taxa vamala de baza;
- dupa 9 ani de la intrarea an vigoare a acordului, la 0% din taxa vamala de baza.

5. Produsele originare din Comunitate, cuprinse an anexa nr. VII, vor beneficia de o suspendare a taxelor vamale la importul an Romania, an limitele unor contingente anuale care vor fi majorate progresiv asa cum sant prevazute an respectiva anexa. Taxele vamale aplicabile cantitatilor care depasesc contingentele mai sus mentionate vor fi abolite progresiv an conformitate cu calendarul mentionat an paragraful 4.

6. Restrictiile cantitative la importul an Romania a produselor originare din Comunitate vor fi abolite la intrarea an vigoare a acordului.

7. Masurile avand un efect echivalent restrictiilor cantitative la importul an Romania a produselor originare din Comunitate vor fi abolite la intrarea an vigoare a acordului, cu exceptia celor cuprinse an anexa nr. VIII, care vor fi abolite an concordanta cu calendarul prevazut an acea anexa.

ART. 12

Prevederile referitoare la abolirea taxelor vamale la import se aplica si taxelor vamale de natura fiscala.

ART. 13

1. Comunitatea va aboli, la importul sau din Romania, orice taxa avand un efect echivalent taxelor vamale de import, la intrarea an vigoare a acordului.

2. Romania va aboli, la importul sau din Comunitate, orice impunere, avand un efect echivalent taxelor vamale de import, la intrarea an vigoare a acordului, cu exceptia taxei de 0,5% „ad valorem” pentru formalitati vamale, care va fi abolita an concordanta cu urmatorul calendar:

– reducerea la 0,25% „ad valorem” la sfarsitul celui de-al treilea an;

– eliminarea cel mai tirziu la sfarsitul celui de-al cincilea an de la intrarea an vigoare a acordului.

ART. 14

1. Romania si Comunitatea vor aboli progresiv antre ele, cel mai tirziu pana la sfarsitul celui de-al cincilea an de la intrarea an vigoare a acordului, orice taxa vamala la export, precum si impunerile avand un efect echivalent.

2. Restrictiile cantitative la exportul an Romania si orice masuri avand un efect echivalent vor fi abolite de Comunitate la intrarea an vigoare a acordului.

3. Restrictiile cantitative la exportul an Comunitate si orice masuri avand un efect echivalent vor fi abolite de Romania la intrarea an vigoare a acordului, cu exceptia celor cuprinse an anexa nr. IX, care vor fi reduce progresiv si eliminate cel mai tirziu pana la sfarsitul celui de-al cincilea an de la intrarea an vigoare a acordului.

ART. 15

Fiecare parte asi declara disponibilitatea de a reduce taxele sale vamale an comertul cu cealalta parte mai rapid decat este prevazut an art. 10 si 11, daca situatia sa economica generala si situatia sectorului economic respectiv o permit. Consiliul de Asociere poate face recomandari an acest sens.

ART. 16

Protocolul nr. 1 stabileste aranjamentele aplicabile produselor textile mentionate an respectivul document.

ART. 17

Protocolul nr. 2 stabileste aranjamentele aplicabile produselor care cad sub incidenta Tratatului de constituire a Comunitatii Europene a Carbulului si Otelului.

ART. 18

1. Prevederile prezentului capitol nu exclud mentinerea de catre Comunitate a unei componente agricole an taxele aplicabile produselor cuprinse an anexa nr. X, cu referire la produsele originare din Romania.
2. Prevederile prezentului capitol nu exclud introducerea unei componente agricole de catre Romania an taxele aplicabile produselor cuprinse an anexa nr. X, cu referire la produsele originare din Comunitate.

CAP. 2

AGRICULTURA

ART. 19

1. Prevederile prezentului capitol se vor aplica produselor agricole originare din Romania si din Comunitate.
2. Termenul produse agricole se refera la produsele cuprinse an cap. 1-24 din Nomenclatura combinata si la produsele cuprinse an anexa nr. I, cu exceptia produselor piscicole definite ca atare de Reglementarea C.E.E. nr. 3687/1991.

ART. 20

Protocolul nr. 3 stabileste aranjamentele comerciale pentru produsele agricole transformate, care sant mentionate an respectivul protocol.

ART. 21

1. Comunitatea va aboli, la data intrarii an vigoare a acordului, restrictiile cantitative la importul produselor agricole originare din Romania, mentinute an virtutea Reglementarii C.E.E. nr. 3420/1983, an forma existenta la data semnarii acordului.
2. Produsele agricole originare din Romania, cuprinse an anexele nr. XI a) si XI b) vor beneficia, de la data intrarii an vigoare a acordului, de o reducere de prelevari, an limita contingentelor Comunitatii sau de o reducere de taxe vamale, an conditiile stabilite an acele anexe.
3. Romania va aboli restrictiile cantitative la importul produselor agricole originare din Comunitate, la intrarea an vigoare a acordului.
4. Comunitatea si Romania asi vor acorda una alteia concesiile prevazute an anexele nr. XII a), XII b) si XIII, pe o baza armonioasa si reciproca, an concordanta cu conditiile stipulate an respectivele anexe.
5. einand seama de volumul comertului reciproc cu produse agricole, de sensibilitatea deosebita a acestui sector, de regulile Politicii agricole comune a Comunitatii, de rolul agriculturii an economia Romaniei, precum si de consecintele negocierilor comerciale multilaterale, desfasurate an cadrul Acordului general pentru tarife vamale si comert, Romania si Comunitatea vor examina an Consiliul de Asociere, produs cu produs si pe o baza ordonata si reciproca, posibilitatea de a-si acorda noi concesi.
6. einand cont de necesitatea unei armonizari crescinde antre politicile agricole ale Romaniei si Comunitatii, ca si de obiectivul Romaniei de a deveni membru al Comunitatii, ambele parti vor avea consultari, an mod regulat, an cadrul Consiliului de Asociere, cu privire la strategia si modalitatile de aplicare a politicilor lor respective.

ART. 22

Indiferent de alte prevederi ale Acordului, si an special ale art. 31, daca, datorita sensibilitatii deosebite a pietelor agricole, importurile de produse

originare din teritoriul uneia dintre parti, care sunt supuse concesiilor acordate la art. 21, cauzeaza perturbari serioase pietelor celeilalte parti, ambele parti vor intra imediat an consultari pentru a gasi o solutie adecvata. Pana la gasirea unei astfel de solutii, partea an cauza poate lua masurile pe care le considera necesare.

CAP. 3

PRODUSE PISCICOLE

ART. 23

Prevederile prezentului capitol se vor aplica produselor piscicole originare din Romania si din Comunitate, care sunt supuse Reglementarii C.E.E. nr. 3687/1991 privind organizarea comuna a pietei an sectorul produselor piscicole.

ART. 24

1. Comunitatea si Romania asi vor acorda una alteia concesiile prevazute an anexele nr. XIV si XV pe o baza armonioasa si reciproca, an concordanta cu conditiile stipulate an acele anexe. Prevederile art. 21 paragraful 5 se vor aplica „mutatis mutandis” produselor piscicole.
2. Consiliul de asociere va examina posibilitatea ancheierii antre parti a unui acord privind produsele piscicole, atunci cand conditiile necesare o vor permite.

CAP. 4

PREVEDERI COMUNE

ART. 25

Prevederile prezentului capitol se vor aplica comertului cu toate produsele, exceptind cazurile cand se stipuleaza altfel an prezentul acord sau an protocoalele nr. 1, 2 sau 3.

ART. 26

1. De la data intrarii an vigoare a acordului, an comertul dintre Romania si Comunitate nu vor fi introduse noi taxe vamale la import sau la export sau taxe cu efect echivalent, iar cele care se aplica nu vor fi majorate.
2. De la data intrarii an vigoare a acordului, an comertul dintre Romania si Comunitate nu vor fi introduse noi restrictii cantitative la import sau la export sau masuri avand un efect echivalent, iar cele care exista nu vor fi facute mai restrictive.
3. Orice noi taxe vamale la import sau la export si taxe avand efect echivalent sau majorari ale acestor taxe, precum si orice noi restrictii cantitative, taxe avand efect echivalent ori majorari ale acestora, introduse de Romania dupa anceperea negocierilor, vor fi abolite cel mai tirziu la intrarea an vigoare a acordului.
4. Fara a prejudicia concesiile acordate conform art. 21, prevederile paragrafului 1 si 2 ale prezentului acord nu vor restrictiona an nici un fel continuarea politicilor agricole respective ale Romaniei si Comunitatii sau adoptarea oricaror masuri an cadrul acestor politici.

ART. 27

1. Cele doua parti se vor abtine de la orice masuri sau practici de natura fiscala interna, care ar introduce, direct sau indirect, o discriminare antre produsele unei parti si produsele similare originare din teritoriul celeilalte parti.
2. Produsele exportate an teritoriul uneia dintre cele doua parti nu pot beneficia

de rambursarea taxelor interne peste suma taxelor directe sau indirecte care le-au fost aplicate.

ART. 28

1. Prezentul acord nu va exclude mentinerea sau stabilirea de uniuni vamale, zone de liber schimb sau aranjamente privind comertul de frontiera, cu exceptia situatiilor an care ele modifica aranjamentele comerciale prevazute an acest acord.

2. Partile vor avea consultari an cadrul Consiliului de Asociere cu privire la acordurile de stabilire de astfel de uniuni vamale sau zone de liber schimb si, la cerere, cu privire la alte probleme majore legate de politicile lor comerciale fata de tarile terte. In situatia speciala an care o tara terta adera la Comunitate, asemenea consultari vor avea loc cu luarea an considerare a intereselor comune ale Romaniei si Comunitatii, stipulate an prezentul acord.

ART. 29

Masuri exceptionale de durata limitata, care constituie derogari de la prevederile art. 11 si 26 paragraful 1, pot fi luate de Romania sub forma taxelor vamale majorate.

Aceste masuri pot viza numai industriile nou-aparute, anumite sectoare aflate an curs de restructurare sau care se confrunta cu serioase dificultati, an special cand aceste dificultati cauzeaza importante probleme sociale.

Taxele vamale la import, aplicabile an Romania produselor originare din Comunitate, introduse prin aceste masuri nu pot depasi 25% „ad valorem” si vor mentine un element de preferinta pentru produsele originare din Comunitate.

Valoarea totala a importurilor de produse supuse unor asemenea masuri nu poate depasi 15% din totalul importurilor de produse industriale din Comunitate, asa cum sant ele definite an cap. I, efectuate an ultimul an pentru care exista statistici vamale disponibile.

Aceste masuri vor fi aplicate pe o perioada care nu va depasi cinci ani, cu exceptia cazurilor an care Consiliul de Asociere autorizeaza o perioada mai mare. Ele vor inceta sa se aplice cel mai tirziu la expirarea perioadei de tranzitie.

Nici o astfel de masura nu se poate introduce pentru un produs, daca au trecut mai mult de trei ani de la eliminarea tuturor taxelor, a restrictiilor cantitative, a altor impuneri sau masuri cu efect echivalent referitoare la acest produs.

Romania va informa Consiliul de Asociere asupra oricaror masuri exceptionale pe care intentioneaza sa le adopte si, la cererea Comunitatii, vor fi organizate consultari an cadrul Consiliului de Asociere cu privire la asemenea masuri si la sectoarele implicate, anainte de aplicarea acestor masuri. La adoptarea unor astfel de masuri, Romania va furniza Consiliului de Asociere un calendar de eliminare a taxelor vamale introduse an baza prezentului articol. Acest calendar va prevedea o eliminare a acestor taxe, an transe anuale egale, cu ancepere cel mai tirziu dupa doi ani de la introducerea lor. Consiliul de Asociere poate hotara asupra unui alt calendar.

ART. 30

Daca una dintre parti constata ca se practica dumping an comertul cu cealalta parte, an sensul art. VI din Acordul general pentru tarife vamale si comert, ea poate adopta masuri adecvate impotriva acestei practici, an concordanta cu acordul referitor la aplicarea art. VI al Acordului general pentru tarife vamale si comert, cu legislatia interna an materie si cu conditiile si procedurile

prevazute de art. 34.

ART. 31

In cazul an care un produs a fost importat an cantitati atat de mari si an asemenea conditii ancat cauzeaza sau ameninta sa cauzeze:

- un prejudiciu serios producatorilor nationali de produse similare sau direct concurente pe teritoriul uneia dintre parti; sau
  - perturbari serioase an oricare sector al economiei sau dificultati care ar putea conduce la o serioasa deteriorare a situatiei economice a unei regiuni.
- Romania sau Comunitatea, dupa cum este cazul, poate adopta masuri adecvate an conditiile si an conformitate cu procedurile prevazute la art. 34.

ART. 32

In cazul an care aplicarea prevederilor art. 14 si 26 conduce la:

- (i) reexportul spre o tara terta fata de care partea exportatoare mentine, pentru produsul respectiv, restrictii cantitative la export, taxe vamale de export sau masuri avand efect echivalent; sau
- (ii) o lipsa serioasa sau o amenintare cu lipsa unui produs esential pentru partea exportatoare, si daca situatiile de mai sus conduc sau sant de natura sa conduca la dificultati majore pentru partea exportatoare, acea parte poate lua masuri adecvate an conditiile si an concordanta cu procedurile stabilite an art. 34. Masurile vor fi nediscriminatorii si vor fi eliminate atunci cand situatia nu mai justifica mentinerea lor.

ART. 33

Romania si statele membre vor ajusta progresiv orice monopol de stat cu caracter comercial astfel ancat sa se asigure ca, pana la sfarsitul celui de-al cincilea an de la intrarea an vigoare a prezentului acord, nu va mai exista nici o discriminare antre cetatenii Romaniei si ai statelor membre, referitoare la conditiile an care marfurile se achizitioneaza si se comercializeaza. Consiliul de Asociere va fi informat an legatura cu masurile adoptate pentru punerea an aplicare a acestui obiectiv.

ART. 34

1. Romania sau Comunitatea va informa cealalta parte an cazul an care se confrunta cu importuri de produse susceptibile de a da nastere la dificultatile prevazute an art. 31, situatie an care se instituie o procedura administrativa avand ca scop furnizarea rapida de informatii privind tendinta fluxurilor comerciale.

2. In situatiile mentionate la art. 30, 31 si 32, anainte de a se adopta masurile prevazute an aceste articole sau an cazurile an care se aplica paragraful 3 lit. d), Romania si Comunitatea, dupa caz, vor furniza, cat mai repede posibil, Consiliului de Asociere, toate informatiile relevante an scopul cautarii unei solutii acceptabile pentru ambele parti.

In selectarea masurilor trebuie acordata prioritate acelor care perturba cel mai putin functionarea acordului.

Masurile de salvagardare vor fi notificate imediat Consiliului de Asociere si vor face obiectul unor consultari periodice an cadrul acestuia, cu scopul principal de a stabili un calendar de abolire a lor, cat mai repede posibil, pe masura ce situatia o permite.

3. In scopul aplicarii paragrafului 2 se vor aplica urmatoarele prevederi:

- a) Referitor la art. 31, dificultatile aparute ca urmare a situatiei prevazute an acel articol vor fi anaintate spre examinare Consiliului de Asociere, care

poate adopta orice decizie necesara pentru anctarea unor asemenea dificultati. In situatia an care Consiliul de Asociere sau partea exportatoare nu a luat o decizie care sa stopeze dificultatile sau nici o alta solutie satisfacatoare nu a fost convenita an termen de 30 de zile de la data sesizarii cazului, partea importatoare poate adopta masuri adecvate pentru remedierea problemei. Aceste masuri nu trebuie sa mearga dincolo de ceea ce este necesar pentru remedierea dificultatilor aparute.

b) Referitor la art. 30, Consiliul de Asociere va fi informat asupra cazului de dumping de andata ce autoritatile partii importatoare au initiat o investigatie. Cand dumpingul nu a anctat sau nici o alta solutie satisfacatoare nu a fost gasita pentru problema respectiva an termen de 30 de zile de la data inaintarii cazului Consiliului de Asociere, partea importatoare poate adopta masurile adecvate.

c) Referitor la art. 32, dificultatile aparute ca urmare a situatiilor prevazute an acel articol vor fi anantate spre examinare Consiliului de Asociere. Consiliul de Asociere poate adopta orice decizie necesara pentru a stopa dificultatile. Daca nu a luat o astfel de decizie an termen de 30 de zile de la data inaintarii problemei, partea exportatoare poate aplica masuri adecvate cu privire la exportul marfii an cauza.

d) In cazuri exceptionale, care cer o actiune imediata si care fac imposibila, dupa caz, informarea sau examinarea, Romania sau Comunitatea poate aplica, an situatiile prevazute an art. 30, 31 si 32, masurile preventive si provizorii strict necesare pentru a stapini situatia, iar Consiliul de Asociere va fi informat imediat.

ART. 35

Protocolul nr. 4 stabileste regulile de origine pentru aplicarea preferintelor tarifare prevazute an prezentul acord.

ART. 36

Acordul nu va exclude prohibitile sau restrictiile la import, export sau tranzit, justificate pe temeiurile: moralitatii publice; politicii sau securitatii publice; protectiei sanatatii si vietii oamenilor, animalelor sau plantelor; protectiei resurselor naturale; protectiei tezaurilor nationale de valoare artistica, istorica sau arheologica; protectiei proprietatii intelectuale, industriale sau comerciale sau reglementarilor referitoare la aur si argint. Asemenea prohibitiilor sau restrictiilor nu vor constitui, totusi, un mijloc de discriminare arbitrara sau o restrictie deghizata an comerțul dintre parti.

ART. 37

Protocolul nr. 5 stabileste prevederile specifice care se vor aplica comerțului dintre Romania, pe de o parte, si Spania si Portugalia, pe de alta parte.

TITLUL IV – CIRCULAeIA LUCRATORILOR, DREPTUL DE STABILIRE, FURNIZAREA DE SERVICII

CAP. 1

CIRCULAeIA LUCRATORILOR

ART. 38

1. Sub rezerva conditiilor si modalitatilor aplicabile an fiecare stat membru:
– tratamentul acordat lucratorilor de nationalitate romana, legal angajati pe teritoriul unui stat membru, va exclude orice discriminare bazata pe nationalitate,

an ceea ce priveste conditiile de munca, remunerarea sau concedierea, an comparatie cu propriii cetateni;

– sotia si copiii, legal rezidenti, ai unui lucrator legal angajat pe teritoriul unui stat membru, cu exceptia lucratorilor sezonieri si a lucratorilor a caror situatie cade sub incidenta acordurilor bilaterale an sensul art. 42, vor avea acces la piata fortei de munca a acelu stat membru, daca respectivele acorduri nu prevad altfel, pentru perioada an care muncitorul este autorizat sa se angajeze.

2. Romania va acorda, sub rezerva conditiilor si modalitatilor aplicabile an aceasta tara, tratamentul la care se refera paragraful 1 pentru lucratorii care sant cetateni ai unui stat membru si sant legal angajati pe teritoriul sau, ca si pentru sotile si copiii acestora, legal rezidenti pe respectivul teritoriu.

ART. 39

1. In vederea coordonarii sistemelor de securitate sociala pentru lucratorii de nationalitate romana legal angajati pe teritoriul unui stat membru si pentru membrii lor de familie, rezidenti legali an acea tara si sub rezerva conditiilor si modalitatilor aplicabile an fiecare stat membru, toate perioadele de asigurare, angajare sau rezidenta ale acestor lucratori an diferitele state membre vor fi cumulate pentru determinarea pensiilor si anuitatilor pentru virsta de pensionare, invaliditate si deces sau an scopul angrijirii medicale, pentru acesti lucratori si membrii familiilor lor; orice pensii sau anuitati privind virsta de pensionare, deces, accidentele industriale, bolile profesionale sau invaliditatea rezultata din aceste situatii, cu exceptia beneficiilor necontributive, vor fi liber transferabile la cursul aplicat an virtutea legii de catre statul sau statele membre debitoare; lucratorii an cauza vor primi alocatii pentru membrii familiei lor, asa cum sant ei definiti mai sus.

2. Romania va acorda lucratorilor care sant cetateni ai unui stat membru si legal angajati pe teritoriul sau, precum si membrilor familiilor lor, rezidenti legali pe acest teritoriu, un tratament similar cu cel prevazut an subparagrafele 2 si 3 ale paragrafului 1.

ART. 40

1. Consiliul de Asociere va adopta, prin decizie, prevederile adecvate pentru realizarea obiectivului stabilit an art. 39.

2. Consiliul de Asociere va adopta prin decizie reguli detaliate privind cooperarea administrativa care sa asigure administrarea necesara si garantiile de control pentru aplicarea prevederilor din paragraful 1.

ART. 41

Prevederile adoptate de Consiliul de Asociere an concordanta cu art. 40 nu vor afecta nici un drept sau obligatie care decurge din acordurile bilaterale dintre Romania si statele membre, atunci cand aceste acorduri asigura un tratament mai favorabil pentru cetatenii Romaniei sau pentru cei ai statelor membre.

ART. 42

1. einand cont de situatia pietei fortei de munca din statul membru, sub rezerva legislatiei sale si a reglementarilor an vigoare an acel stat membru, referitoare la domeniul mobilitatii fortei de munca, facilitatile existente pentru accesul la angajare al lucratorilor romani, acordate de statele membre an baza acordurilor bilaterale trebuie sa fie mentinute si, daca este posibil, imbunatatite, celelalte state membre vor examina, de o maniera favorabila, posibilitatea de a ancheia acorduri similare.

2. Consiliul de asociere va examina acordarea de alte îmbunătățiri, inclusiv facilități de acces pentru formarea profesională, în conformitate cu regulile și procedurile în vigoare în statele membre, cu luarea în considerare a situației pieței forței de muncă din statele membre și din Comunitate.

ART. 43

Pe durata celei de-a doua etape prevăzute de art. 7 sau mai devreme, dacă se decide astfel, Consiliul de Asociere va examina noi modalități de îmbunătățire a circulației lucrătorilor, luând în considerare, între altele, situația și cerințele economice și sociale din România și situația angajării forței de muncă în Comunitate. Consiliul de Asociere va face recomandări în acest scop.

ART. 44

În scopul facilitării restructurării resurselor de forță de muncă, ca urmare a restructurării economice din România, Comunitatea va furniza asistență tehnică pentru crearea, în România, a unui sistem adecvat de asigurări sociale conform art. 89.

CAP. 2

DREPTUL DE STABILIRE

ART. 45

1. Fiecare stat membru va acorda, pentru stabilirea companiilor și cetățenilor români și pentru operațiunile desfășurate de companiile și cetățenii români stabiliți pe teritoriul său, de la intrarea în vigoare a acordului, un tratament nu mai puțin favorabil decât cel acordat propriilor companii și cetățeni, cu excepția domeniilor sectoarelor descrise în anexa nr. XVI.
2. Fără a prejudicia prevederile paragrafului 3, România va acorda, pentru stabilirea companiilor și cetățenilor din Comunitate și pentru operațiunile desfășurate de companiile și cetățenii din Comunitate, stabiliți pe teritoriul său, de la intrarea în vigoare a acordului, un tratament nu mai puțin favorabil decât cel acordat propriilor companii și cetățeni, cu excepția domeniilor descrise în anexa nr. XVII. Dacă legile și reglementările existente nu acordă un astfel de tratament companiilor și cetățenilor din Comunitate pentru anumite activități economice în România de la intrarea în vigoare a acordului, România va amenda legile și reglementările respective, astfel încât să se asigure un astfel de tratament cel mai târziu la sfârșitul celui de-al cincilea an de la data intrării în vigoare a acestui acord.
3. Pentru domeniile și aspectele descrise în anexa nr. XVIII, cu excepția activităților bancare cuprinse în Legea nr. 33/1991, România va acorda, gradual, cel mai târziu până la sfârșitul perioadei de tranziție menționate în art. 7, la stabilirea companiilor și cetățenilor din Comunitate, un tratament nu mai puțin favorabil decât cel acordat propriilor companii și cetățeni. Referitor la activitățile bancare mai sus menționate, tratamentul național va fi acordat cel mai târziu până la sfârșitul celui de-al cincilea an după intrarea în vigoare a prezentului acord.
4. România nu va adopta, pe durata perioadelor de tranziție menționate în paragrafele 2 și 3, noi reglementări sau măsuri care să introducă discriminări cu privire la stabilirea și la operațiunile desfășurate de companii și cetățeni din Comunitate pe teritoriul său, comparativ cu propriile companii și cetățeni.
5. Pentru scopurile prezentului acord:

a) stabilire va insemna:

(i) an ceea ce priveste pe cetateni, dreptul de a initia si dezvolta activitati economice ca angajati proprii si de a infiinta si conduce antreprinderi, an special companii, pe care le controleaza efectiv. Situatia de angajat propriu si de antreprindere de afaceri apartinand cetatenilor nu se va extinde la cautarea sau preluarea locurilor de munca pe piata fortei de munca si nu va conferi un drept de acces pe piata fortei de munca a celeilalte parti. Prevederile prezentului capitol nu se aplica celor care nu sant exclusiv angajati proprii;

(ii) an ceea ce priveste companiile, dreptul de a initia si desfasura activitati economice prin anfiintarea si conducerea de filiale, sucursale sau reprezentante;

b) filiala a unei companii va insemna o companie care este efectiv controlata de prima companie;

c) activitati economice vor include an special activitati cu caracter industrial, activitati cu caracter comercial, meserii si activitati ale liberilor profesionisti.

6. Consiliul de Asociere va examina an mod regulat posibilitatea accelerarii acordarii tratamentului national an sectoarele mentionate an anexa nr. XVIII si a includerii domeniilor si aspectelor cuprinse an anexele nr. XVI si XVII an contextul aplicarii prevederilor paragrafelor 1, 2, 3 si 4 ale prezentului articol. Aceste anexe pot fi amendate prin decizia Consiliului de Asociere.

Dupa expirarea perioadelor de tranzitie mentionate la paragrafele 2 si 3, Consiliul de Asociere poate decide, an mod exceptional, la cererea Romaniei si, daca apare necesar, sa prelungeasca durata acelor perioade de tranzitie pentru anumite domenii sau aspecte, pentru o perioada limitata de timp.

7. Independent de prevederile prezentului articol, companiile din Comunitate stabilite pe teritoriul Romaniei vor avea, de la intrarea an vigoare a acordului, dreptul de a achizitiona, folosi, anchiria sau vinde bunuri imobile, iar an ceea ce priveste drepturile de proprietate publica, pamantul si padurile, dreptul de a le anchiria, daca acestea sant direct necesare pentru desfasurarea activitatilor economice pentru care ele au fost anfiintate. Acest drept nu include dreptul de stabilire an scopul comercializarii si intermediarii an domeniul proprietatilor imobiliare si al resurselor naturale.

Romania va acorda aceste drepturi sucursalelor si reprezentantelor anfiintate an Romania de companii din Comunitate, cel mai tirziu pana la sfarsitul primilor cinci ani de la data intrarii an vigoare a prezentului acord.

Romania va acorda aceste drepturi cetatenilor din Comunitate stabiliti an Romania ca persoane angajate proprii, cel mai tirziu pana la sfarsitul perioadei de tranzitie mentionate an art. 7.

ART. 46

1. Sub rezerva prevederilor art. 45, cu exceptia serviciilor financiare descrise an anexa nr. XVIII, fiecare parte poate reglementa stabilirea si operatiunile desfasurate de companii si cetateni pe teritoriul sau, astfel ancat aceste reglementari sa nu constituie o discriminare impotriva companiilor si cetatenilor celeilalte parti an comparatie cu propriile companii si propriii cetateni.

2. Referitor la serviciile financiare descrise an anexa nr. XVIII, prezentul acord nu prejudiciaza dreptul partilor de a adopta masurile necesare pentru desfasurarea politicilor monetare ale partilor sau pentru ratiuni de prudenta cu scopul de a asigura protectia investitiilor, depunatorilor, detinatorilor de titluri si a persoanelor carora li se datoreaza drepturi cu caracter fiduciar

sau de a asigura integritatea si stabilitatea sistemului financiar. Aceste masuri nu vor discrimina pe motive de nationalitate companiile si cetatenii celeilalte parti an comparatie cu propriile companii sau propriii cetateni.

ART. 47

Pentru a facilita cetatenilor din Comunitate si din Romania initierea si desfasurarea an mod regulat de activitati profesionale an Romania si, respectiv, an Comunitate, Consiliul de Asociere va examina masurile necesare a fi luate pentru a se asigura recunoasterea reciproca a calificarilor. In acest scop el poate lua toate masurile necesare.

ART. 48

Prevederile art. 46 nu includ aplicarea de catre o parte a regulilor specifice referitoare la stabilirea si operatiunile desfasurate pe teritoriul sau de sucursalele si reprezentantele companiilor celeilalte parti care nu sant anfiintate pe teritoriul primei parti, reguli justificate de diferentele cu caracter legal sau tehnic antre asemenea sucursale si reprezentante, si sucursalele si reprezentantele companiilor anfiintate pe teritoriul sau, sau referitor la serviciile financiare, din ratiuni de prudenta. Diferenta de tratament nu va depasi ceea ce este strict necesar ca rezultat al unor asemenea diferente cu caracter legal sau tehnic, sau referitor la serviciile financiare descrise an anexa nr. XVIII, pentru ratiuni de prudenta.

ART. 49

1. O companie comunitara si, respectiv, o companie romana vor insemna, an sensul prezentului acord, o companie sau o firma anfiintata an concordanta cu legile unui stat membru sau, respectiv, ale Romaniei si avand sediul anregistrat, administratia centrala sau locul principal de afaceri pe teritoriul Comunitatii sau, respectiv, al Romaniei. Totusi, daca compania sau firma anfiintata an concordanta cu legile unui stat membru sau, respectiv, ale Romaniei, au doar sediul anregistrat pe teritoriul Comunitatii sau, respectiv, al Romaniei, operatiunile ei trebuie sa aiba o legatura reala si continua cu economia unui stat membru sau, respectiv, a Romaniei.
2. In privinta transportului maritim international vor fi, de asemenea, beneficiari ai prevederilor prezentului capitol si ale cap. III al acestui titlu, cetatenii sau companiile de transport maritim din statele membre sau, respectiv, din Romania, anfiintate an afara Comunitatii sau, respectiv, a Romaniei si controlate de cetateni dintr-un stat membru sau, respectiv, de cetateni ai Romaniei, daca navele lor sant anregistrate an acel stat membru sau, respectiv, an Romania, an concordanta cu legislatiile lor respective.
3. Cetatean al Comunitatii si, respectiv, al Romaniei, va insemna, pentru scopurile prezentului acord, o persoana fizica, care este cetatean al unuia dintre statele membre sau, respectiv, al Romaniei.
4. Prevederile prezentului acord nu vor prejudicia aplicarea de catre fiecare parte a oricaror masuri necesare sa previna eludarea masurilor sale referitoare la accesul tarilor terte pe piata sa, prin intermediul prevederilor acestui acord.

ART. 50

Pentru scopurile prezentului acord servicii financiare vor insemna acele activitati descrise an anexa nr. XVIII. Consiliul de Asociere poate extinde sau modifica continutul anexei nr. XVIII.

ART. 51

Pe durata primilor cinci ani urmatori datei intrarii an vigoare a prezentului acord, Romania poate introduce masuri derogatorii de la prevederile acestui capitol, an ceea ce priveste stabilirea companiilor si cetatenilor din Comunitate, daca anumite industrii:

- se afla an curs de restructurare sau;
- intimpina dificultati serioase, an special daca aceste dificultati conduc la probleme sociale deosebite an Romania; sau
- se confrunta cu eliminarea de pe piata sau cu o reducere drastica a cotei-parti din segmentul de piata detinut de companiile sau cetatenii romani antr-un anumit sector sau industrie an Romania; sau
- sant industrii noi, an formare an Romania.

Asemenea masuri:

- (i) vor inceta sa se aplice cel mai tirziu la doi ani de la expirarea celui de-al cincilea an urmator datei intrarii an vigoare a prezentului acord; si
- (ii) vor fi rezonabile si necesare an scopul remedierii situatiei; si
- (iii) se vor referi numai la antreprinderile care vor fi anfiintate an Romania dupa intrarea an vigoare a acestor masuri si nu vor crea discriminare cu privire la desfasurarea activitatii companiilor si cetatenilor din Comunitate deja stabiliti an Romania an momentul introducerii respectivelor masuri, an comparatie cu companiile sau cetatenii romani.

Consiliul de Asociere poate decide, an mod exceptional, la cererea Romaniei, si, daca se iveste necesitatea, sa prelungeasca perioada la care se face referire an alin. (i) de mai sus, pentru un anumit sector si pentru o durata limitata de timp, care nu poate depasi perioada de tranzitie mentionata la art. 7.

La elaborarea si aplicarea unor asemenea masuri, Romania va acorda, ori de cate ori este posibil, un tratament preferential companiilor si cetatenilor din Comunitate si, an nici un caz, un tratament mai putin favorabil decat cel acordat companiilor si cetatenilor din oricare tara terta.

Inainte de introducerea acestor masuri, Romania va consulta Consiliul de Asociere si nu le va pune an aplicare decat dupa o luna de la notificarea catre Consiliul de Asociere a masurilor concrete care urmeaza a fi introduse de Romania, cu exceptia cazului an care amenintarea cu un prejudiciu ireparabil cere adoptarea unor masuri urgente, situatie an care Romania va consulta Consiliul de Asociere imediat dupa introducerea lor.

La expirarea celui de-al cincilea an urmator intrarii an vigoare a acordului, Romania poate introduce asemenea masuri numai cu autorizarea Consiliului de Asociere si an conditiile stabilite de acesta.

ART. 52

1. Prevederile prezentului capitol nu se vor aplica serviciilor de transport aerian, serviciilor de transport pe apele interioare si serviciilor de cabotaj de transport maritim.

2. Consiliul de Asociere poate face recomandari pentru ameliorarea dreptului de stabilire si de operare an sectoarele la care se refera paragraful 1.

ART. 53

1. Independent de prevederile cap. I al prezentului titlu, beneficiarii drepturilor de stabilire acordate de Romania si, respectiv, de Comunitate vor fi andreptatiti sa angajeze direct sau prin una dintre filialele lor, an concordanta cu legislatia

an vigoare din tara gazda de stabilire, pe teritoriul Romaniei sau, respectiv, al Comunitatii, angajati care sant cetateni ai statelor membre ai Comunitatii si, respectiv, ai Romaniei, cu conditia ca acesti angajati sa fie persoane-cheie asa cum sant ele definite an paragraful 2 al prezentului articol si ca ei sa fie angajati exclusiv de catre astfel de beneficiari sau filialele lor. Permisele de rezidenta si de munca ale acestor persoane vor acoperi numai perioada angajarii respective.

2. Personalul-cheie al beneficiarilor drepturilor de stabilire, denumiti aici organizatii sant:

a) Functionari superiori ai unei organizatii, care conduc direct organizatia si sant supervizati si condusi, an principal, de consiliul de administratie sau actionarii afacerii, incluzind:

- conducerea organizatiei sau a unui departament sau subdivizie a organizatiei;
- supravegherea si controlul activitatii altor persoane de supraveghere, a angajatilor profesionali sau a persoanelor de conducere;
- persoane care au autoritatea personala de a angaja, concedia, recomanda angajarea, concedierea sau alte masuri vizind personalul.

b) Persoane angajate de organizatie care poseda analte sau deosebite:

- calificari pentru un anumit tip de munca sau comert care necesita cunostinte tehnice specifice;
- cunostinte esentiale pentru serviciul organizatiei, echipamentul de cercetare, tehnicile sau managementul.

Acestea pot include dar nu se limiteaza la membri ai profesiunilor acreditate.

Fiecare asemenea angajat trebuie sa fi fost angajat de organizatia respectiva cu cel putin un an anainte de detasarea de catre organizatie.

ART. 54

1. Prevederile acestui capitol vor fi aplicate cu limitele justificate de ratiuni de politica publica, securitate publica sau sanatate publica.

2. Ele nu se vor aplica acelor activitati care, pe teritoriul fiecarei parti, sant an legatura, fie si ocazional, cu exercitarea autoritatii oficiale.

ART. 55

Companiile care sant controlate si exclusiv detinute an comun de companii sau cetateni romani si de companii si cetateni din Comunitate vor fi, de asemenea, beneficiare ale prevederilor prezentului capitol si ale cap. III al acestui titlu.

CAP. 3

FURNIZAREA DE SERVICII INTRE COMUNITATE al ROMANIA

ART. 56

1. In conformitate cu prevederile prezentului capitol, partile se obliga sa adopte masurile necesare pentru a permite progresiv furnizarea de servicii de catre companiile si cetatenii din Comunitate sau din Romania, stabiliti pe teritoriul uneia dintre parti, alta decat cea a persoanei pentru care sant destinate serviciile, cu luarea an considerare a dezvoltarii sectoarelor de servicii ale partilor.

2. In pas cu procesul de liberalizare mentionat an paragraful 1 si sub rezerva prevederilor art. 59 paragraful 1, partile vor permite circulatia temporara a persoanelor fizice care furnizeaza servicii sau care sant angajati ai furnizorului de servicii an calitate de persoane-cheie, asa cum au fost ele definite an art.

53 paragraful 2, inclusiv persoane fizice care sunt reprezentanti ai companiilor sau cetatenilor din Comunitate sau din Romania si care cauta sa dobandeasca intrare temporara an scopul negocierii vanzarilor de servicii sau antameaza acorduri pentru vanzarea de servicii an numele furnizorului de servicii, an masura an care respectivii reprezentanti nu sunt implicati ei ansisi an vanzari directe catre publicul larg sau an furnizarea serviciilor.

3. Consiliul de Asociere va adopta masurile necesare pentru aplicarea progresiva a paragrafului 1 al prezentului articol.

ART. 57

In privinta furnizarii de servicii de transport intre Romania si Comunitate, prevederile art. 56 vor fi anlocuite de urmatoarele:

1. Referitor la transportul maritim, partile se obliga sa aplice efectiv principiul accesului nerestricționat la piata si trafic, pe o baza comerciala.

a) Prevederile de mai sus nu prejudiciaza drepturile si obligatiile ce decurg din Codul de conduita al Natiunilor Unite privind conferintele de linie, asa cum sunt ele aplicate de una sau de alta dintre partile contractante ale prezentului acord. Transportatorii de linie care nu participa la Conferinta vor fi liberi sa opereze an competitie cu cei din conferinta atat timp cat ei adera la principiul concurentei loiale, pe o baza comerciala.

b) Partile afirma angajamentul lor la un climat de competitie libera, ca fiind o trasatura esentiala a comertului cu marfuri an vrac, solide si lichide.

2. In aplicarea principiilor paragrafului 1, partile vor trebui:

a) sa nu introduca clauze de ampartire a ancaraturii an viitoarele acorduri bilaterale cu tari terte, decat an acele situatii exceptionale cand companiile de transport de linie ale uneia sau alteia dintre partile la prezentul acord nu ar avea alta posibilitate efectiva de a se ocupa de comert spre si dinspre tara terta interesata;

b) sa interzica aranjamentele de ampartire a ancaraturii an viitoarele acorduri bilaterale referitoare la comertul cu marfuri an vrac, solide si lichide;

c) sa elimine, la intrarea an vigoare a prezentului acord, toate masurile unilaterale, administrative, tehnice si alte obstacole care ar putea avea efecte restrictive sau discriminatorii asupra furnizarii libere de servicii an transportul maritim international.

3. In vederea asigurarii unei dezvoltari coordonate si a unei liberalizari progresive a transportului intre parti, adaptat necesitatilor comerciale reciproce, conditiile accesului reciproc pe piata transportului aerian si a transportului terestru vor fi stabilite prin acorduri speciale de transport, negociate intre parti dupa intrarea an vigoare a prezentului acord.

4. Inaintea ancheierii acordurilor la care se refera pct. 3, partile nu vor adopta nici o masura si nu vor antreprinde nici o actiune mai restrictiva sau discriminatorie an comparatie cu situatia existenta an ziua precedenta intrarii an vigoare a acordului.

5. Pe durata perioadei de tranzitie, Romania va adapta progresiv legislatia sa, inclusiv regulile administrative, tehnice sau de alta natura, la legislatia Comunitatii din domeniul transportului aerian sau terestru, an masura an care aceasta serveste scopurilor de liberalizare, de acces reciproc la pietele partilor si faciliteaza circulatia calatorilor si marfurilor.

6. Pe masura progresului comun an realizarea obiectivelor prezentului capitol,

Consiliul de Asociere va examina caile de creare a conditiilor necesare pentru ambunatatirea libertatii de a furniza servicii de transport aerian si terestru.

ART. 58

Prevederile art. 54 se vor aplica prevederilor cuprinse an prezentul capitol.

CAP. 4

PREVEDERI GENERALE

ART. 59

1. In aplicarea titlului IV al prezentului acord, nici o prevedere a acordului nu va impiedica partile sa aplice legile si reglementarile proprii referitoare la intrarea, sederea, munca, conditiile de munca, stabilirea persoanelor fizice si furnizarea de servicii, cu conditia ca, procedand astfel, ele sa nu le aplice de o astfel de maniera ancat sa anuleze sau sa slabeasca beneficiile decurgind, pentru fiecare dintre parti, din conditiile unei prevederi specifice a acordului. Aceasta prevedere nu prejudiciaza aplicarea art. 54.

2. Prevederile cap. II, III si IV ale titlului IV vor fi revazute prin decizia Consiliului de Asociere, an lumina rezultatelor negocierilor privind serviciile care se desfasoara an cadrul Rundeii Uruguay si an special an scopul de a se asigura ca, an conformitate cu orice prevedere a prezentului acord, o parte acorda celeilalte parti un tratament nu mai putin favorabil decat cel acordat an baza prevederilor unui viitor acord general privind comertul si serviciile (G.A.T.S.).

3. Excluderea companiilor sau cetatenilor din Comunitate stabiliti an Romania conform prevederilor cap. II al titlului IV, de la acordarea, de catre Romania, de ajutor public an domeniile serviciilor de educatie publica, serviciilor de sanatate sau sociale si ale serviciilor culturale, pe durata perioadei de tranzitie la care se refera art. 7, va trebui sa fie considerata compatibila cu prevederile titlului IV si cu regulile de concurenta stipulate an titlul V.

TITLUL V – PLATI, CAPITAL, CONCURENTA

al ALTE PREVEDERI CU CHARACTER ECONOMIC, ARMONIZAREA LEGISLAeIEI

CAP. 1

PLATI CURENTE al MISCAREA CAPITALULUI

ART. 60

Partile se obliga sa autorizeze, an valuta liber convertibila, orice plata din contul curent al balantei de plati, an masura an care tranzactiile referitoare la plati se refera la circulatia marfurilor, serviciilor sau persoanelor antre parti, care a fost liberalizata an conformitate cu prezentul acord.

ART. 61

1. Cu privire la tranzactiile din contul de capital din balanta de plati, Romania si, respectiv, statele membre vor asigura, de la intrarea an vigoare a acordului, circulatia libera a capitalului legat de investitiile directe facute an companii anfiintate conform legilor an vigoare an tara gazda si de investitiile facute conform prevederilor cap. II din titlul IV, si lichidarea sau repatrierea acestor investitii si a oricarui profit rezultat din acestea.

2. Indiferent de prevederile de mai sus, o astfel de circulatie libera, lichidare si repatriere vor fi asigurate pana la sfarsitul primei etape prezentate an

art. 7, pentru toate investitiile legate de stabilirea an Romania a cetatenilor din Comunitate ca persoane care desfasoara activitati proprii, conform cap. II din titlul IV.

3. Fara a prejudicia prevederile paragrafului 1, statele membre, de la intrarea an vigoare a acordului, si Romania, de la sfarsitul celui de-al cincilea an urmator intrarii an vigoare a acordului, nu vor introduce noi restrictii valutare la circulatia de capital si la platile curente aferente antre rezidenti ai Comunitatii si ai Romaniei si nu vor face aranjamentele existente mai restrictive.

4. Partile se vor consulta reciproc an scopul de a facilita circulatia capitalului antre Comunitate si Romania pentru a promova obiectivele prezentului acord.

ART. 62

1. Pe durata primilor cinci ani urmatori datei intrarii an vigoare a prezentului acord, partile vor adopta masuri care sa permita crearea conditiilor necesare pentru aplicarea graduala, an viitor, a regulilor Comunitatii referitoare la libera circulatie a capitalului.

2. Pana la sfarsitul celui de-al cincilea an de la intrarea an vigoare a acordului, Consiliul de Asociere va examina caile care sa faca posibila aplicarea deplina a regulilor Comunitatii privind circulatia capitalului.

ART. 63

Cu referire la prevederile prezentului capitol si independent de prevederile art. 65, pana la introducerea deplinei convertibilitati a monedei Romaniei an sensul art. VIII al Fondului Monetar International (F.M.I.), Romania poate aplica, an circumstante exceptionale, restrictii de schimb legate de acordarea sau preluarea de credite pe termen scurt sau mediu, cu conditia ca aceste restrictii sa fie impuse Romaniei la acordarea de astfel de credite si sa fie permise an conformitate cu statutul Romaniei an cadrul F.M.I.

Romania va aplica aceste restrictii de o maniera nediscriminatorie. Ele se vor aplica astfel ancat sa perturbe cat mai putin prezentul acord. Romania va informa prompt Consiliul de Asociere asupra introducerii unor astfel de masuri si a oricaror modificari ale acestora.

CAP. 2

CONCURENTA ai ALTE PREVEDERI CU CARACTER ECONOMIC

ART. 64

1. Sant incompatibile cu buna functionare a acordului, an masura an care ele pot afecta comertul antre Romania si Comunitate:

(i) orice acorduri antre antreprinderi, decizii ale asociatiilor de antreprinderi si practicile concertate antre antreprinderi avand ca obiect sau efect prevenirea, restrictionarea sau distorsionarea concurentei;

(ii) abuzul din partea uneia sau mai multor antreprinderi de a avea o pozitie dominanta, pe teritoriul Romaniei sau al Comunitatii, an ansamblu, sau pe o parte substantiala a acestuia;

(iii) orice ajutor public care distorsioneaza sau ameninta sa distorsioneze concurenta prin favorizarea anumitor antreprinderi sau a productiei unor anumite marfuri.

2. Orice practica contrara prezentului articol va fi examinata pe baza criteriilor care rezulta din aplicarea regulilor din art. 85, 86 si 92 din Tratatul de instituire a Comunitatii Economice Europene.

3. Consiliul de Asociere va adopta, an termen de trei ani de la intrarea an vigoare a acordului, regulile necesare pentru aplicarea paragrafelor 1 si 2.
4. a) In scopul aplicarii prevederii paragrafului 1 pct. (iii), partile recunosc ca, an perioada primilor cinci ani dupa intrarea an vigoare a acordului, orice ajutor public acordat de Romania va fi evaluat luindu-se an considerare faptul ca Romania va fi considerata o regiune identica cu cele ale Comunitatii descrise an art. 92.3 lit. a) al Tratatului de instituire a Comunitatii Economice Europene. Consiliul de Asociere va decide, tinand cont de situatia economica din Romania, daca perioada respectiva va fi extinsa pentru o noua perioada de cinci ani.
- b) Fiecare parte va asigura transparenta an domeniul ajutorului public, antre altele, prin raportarea anuala catre cealalta parte a sumei totale si a distribuirii ajutorului acordat si prin furnizarea, la cerere, de informatii referitoare la schemele de ajutor. La cererea uneia dintre parti, va furniza informatii privind anumite cazuri individuale de ajutor public.
5. Referitor la produsele mentionate la cap. II si III ale titlului III: prevederile paragrafului 1 subparagraful (iii) nu se aplica; orice practica contrara paragrafului 1 subparagraful (i) va fi evaluata conform criteriilor stabilite de Comunitate an baza art. 42 si 43 ale Tratatului de instituire a Comunitatii Economice Europene si an special a celor stabilite prin Reglementarea Consiliului nr. 26/1962.
6. Daca Romania sau Comunitatea considera ca o anumita practica este incompatibila cu prevederile paragrafului 1 si:
- nu este conforma cu regulile mentionate an paragraful 3, sau
  - an absenta unor asemenea reguli si daca asemenea practici cauzeaza sau ameninta sa cauzeze prejudicii serioase intereselor celeilalte parti sau pagube materiale industriei sale nationale, inclusiv industriei serviciilor, ea poate adopta masuri adecvate dupa consultari an cadrul Consiliului de Asociere sau dupa 30 de zile lucratoare de la solicitarea unor astfel de consultari.
- In cazul unor practici incompatibile cu paragraful 1 subparagraful (iii) al prezentului articol, asemenea masuri adecvate vor fi adoptate acolo unde se aplica Acordul general pentru tarife vamale si comert, numai an conformitate cu procedurile si an conditiile stipulate de Acordul general pentru tarife vamale si comert si de orice alte instrumente relevante, negociate sub auspiciile sale care sant aplicabile antre parti.
7. Indiferent de orice alte prevederi contrare adoptate an conformitate cu paragraful 3, partile vor schimba informatii luind an considerare limitarile impuse de cerintele pastrarii secretului profesional si de afaceri.
8. Acest articol nu se va aplica produselor care intra sub incidenta Tratatului de instituire a Comunitatii Europene a Carbulului si Otelului care formeaza obiectul Protocolului nr. 2.

ART. 65

1. Partile se vor stradui sa evite impunerea de masuri restrictive, inclusiv masuri la import pentru scopurile balantei de plati. In situatia introducerii lor, partea care a procedat astfel va prezenta celeilalte parti un calendar al eliminarii acestor masuri.
2. Daca Romania sau unul sau mai multe state membre se afla an serioase dificultati ale balantei de plati sau exista o amenintare iminenta a unei astfel de situatii, Romania sau Comunitatea, dupa caz, pot adopta, an conformitate cu conditiile prevazute an Acordul general pentru tarife vamale si comert, masuri restrictive,

inclusiv masuri referitoare la import, care vor avea o durata limitata si care nu vor depasi ceea ce este necesar an vederea remedierii situatiei balantei de plati. Romania sau Comunitatea, dupa caz, vor informa cealalta parte despre aceasta.

3. Orice masuri restrictive nu se vor aplica transferurilor legate de investitii si an special de repatrierea sumelor investite sau reinvestite sau de orice alt fel de venituri care rezulta din acestea.

ART. 66

In privinta antreprinderilor publice si a antreprinderilor carora le-au fost acordate drepturi speciale sau exclusive, Consiliul de Asociere va asigura ca, ancepand cu cel de-al treilea an de la data intrarii an vigoare a acordului, principiile Tratatului de instituire a Comunitatii Economice Europene, andeosebi art. 90 si principiile Documentului final din aprilie 1990 al reuniunii de la Bonn a Conferintei pentru Securitate si Cooperare an Europa (an special prevederile referitoare la libertatea de decizie a antreprenorilor) vor fi aplicate an operarea prezentului acord.

ART. 67

1. Romania va continua sa imbunatateasca protectia drepturilor de proprietate intelectuala, industriala si comerciala, an scopul de a asigura, pana la sfarsitul celui de-al cincilea an de la intrarea an vigoare a acordului, un nivel de protectie similar cu cel existent an Comunitate, inclusiv mijloace comparabile de aplicare a acestor drepturi.

2. In acelasi interval de timp, Romania va solicita sa adere la Conventia de la Munchen privind acordarea patentelor europene din 5 octombrie 1973. Romania va adera, de asemenea, la celelalte conventii multilaterale referitoare la drepturile de proprietate intelectuala, industriala si comerciala (mentionate an paragraful 1 al anexei nr. XIX), la care statele membre sant parti sau pe care statele membre le aplica „de facto”.

3. Dupa intrarea an vigoare a prezentului acord, Romania va acorda un tratament nu mai putin favorabil decat cel acordat oricarei tari terte an baza unui acord bilateral.

ART. 68

1. Partile considera ca deschiderea de licitatii pentru contracte publice pe baza principiilor nediscriminatorii si reciprocitatii, andeosebi an contextul G.A.T.T., constituie un obiectiv dezirabil.

2. Companiilor din Romania, asa cum sant ele definite an art. 49 al prezentului acord, li se va permite accesul la procedurile de adjudecare a contractelor an Comunitate an conformitate cu regulile de procedura din Comunitate, acordindu-li-se un tratament nu mai putin favorabil decat cel aplicat companiilor din Comunitate, de la intrarea an vigoare a acordului.

Companiilor din Comunitate, asa cum sant ele definite an art. 49 al prezentului acord, li se va permite accesul la procedurile de adjudecare a contractelor publice, an Romania, sub un tratament nu mai putin favorabil decat cel aplicat companiilor din Romania, cel mai tirziu pana la sfarsitul perioadei de tranzitie prevazute an art. 7.

Companiile din Comunitate stabilite an Romania an conformitate cu prevederile cap. II al titlului IV, sub forma filialelor, asa cum sant ele descrise an art.

45 si an art. 55, vor avea acces, de la data intrarii an vigoare a prezentului

acord, la procedurile de adjudecare a contractelor sub un tratament nu mai puțin favorabil decât cel acordat companiilor din România. Companiilor din Comunitate stabilite în România sub forma sucursalelor sau reprezentanțelor, așa cum sunt ele descrise în art. 45, li se va acorda un asemenea tratament, cel mai târziu la sfârșitul perioadei de tranziție prevăzute în art. 7.

Consiliul de Asocieri va examina periodic posibilitatea ca România să introducă accesul la procedurile de adjudecare în România pentru toate companiile din Comunitate, înainte de sfârșitul perioadei de tranziție.

3. Referitor la dreptul de stabilire, operațiuni, furnizare de servicii între România și Comunitate, ca și la angajarea și circulația forței de muncă legate de îndeplinirea contractelor publice, vor fi aplicabile prevederile art. 38-59.

CAP. 3

ARMONIZAREA LEGISLAȚIEI

ART. 69

Partile recunosc ca o condiție importantă a integrării economice a României în Comunitate este armonizarea legislației prezente și viitoare a României cu cea a Comunității. România se va strădui să asigure ca legislația să devină, gradual, compatibilă cu cea a Comunității.

ART. 70

Armonizarea legislației se va extinde în special în următoarele domenii: legea vamală, legea societăților, legea bancară, conturile și taxele societăților, proprietatea intelectuală, protecția forței de muncă și a locurilor de muncă, securitatea socială, serviciile financiare, regulile de concurență, protecția sănătății și vieții oamenilor, animalelor și plantelor, protecția consumatorilor, impozitarea indirectă, standardele și normele tehnice, legile și reglementările în domeniul nuclear, transport și mediu.

ART. 71

Comunitatea va furniza României asistență tehnică pentru aplicarea acestor măsuri, care poate include, printre altele:

- schimb de experți;
- furnizarea ultimelor informații, deosebi asupra legislației relevante;
- organizarea de seminarii;
- activități de formare;
- ajutor pentru traducerea legislației din Comunitate, în sectoarele relevante.

TITLUL VI – COOPERAREA ECONOMICĂ

ART. 72

1. Comunitatea și România vor stabili relații de cooperare economică menite să contribuie la dezvoltarea României și la creșterea potențialului său. O astfel de cooperare va întări legăturile economice existente, pe cea mai largă bază posibilă, în beneficiul ambelor părți.

2. Politicile și celelalte măsuri vor fi destinate să producă dezvoltarea economică și socială a României și se vor ghida după principiul dezvoltării durabile.

Aceste politici trebuie să cuprindă, de la început, totalitatea considerentelor de mediu și să fie corelate cu cerințele unei dezvoltări sociale armonioase.

3. În acest scop, cooperarea trebuie să se concentreze, în special, asupra politicilor și măsurilor legate de industrie, inclusiv de sectorul minier, investiții, agricultura,

energie, transport, dezvoltare regionala si turism.

4. Se va acorda o atentie speciala masurilor capabile sa stimuleze cooperarea dintre tarile Europei Centrale si de Est, an scopul unei dezvoltari armonioase an zona.

ART. 73

Cooperarea industrială

1. Cooperarea va fi menita sa promoveze, an special, urmatoarele:

- cooperarea industrială anre agentii economici ai ambelor parti, avand ca principal obiectiv antarirea sectorului privat;
- participarea Comunitatii la eforturile Romaniei de modernizare si restructurare a industriei sale, atat an sectorul public cat si an cel privat, ceea ce va face efectiva tranzitia de la sistemul centralizarii planificate la economia de piata, an conditii care sa asigure protejarea mediului anconjurator;
- restructurarea unor sectoare specifice;
- anfiintarea de noi anreprinderi an zone care ofera potential de crestere;
- transferul de tehnologie si know-how.

2. Initiativele de cooperare industrială vor lua an considerare prioritatile stabilite de Romania. Initiativele trebuie sa urmareasca, an special, crearea unui cadru propice pentru anreprinderi, ambunatatirea know-how-ului an domeniul managementului si promovarea transparentei an privinta pietelor si a conditiilor pentru anreprinderi si vor cuprinde asistenta tehnica, atunci cand este cazul.

ART. 74

Promovarea si protectia investitiilor

1. Cooperarea va fi menita sa creeze un climat favorabil pentru investitiile particulare, atat din tara cat si din strainatate, ceea ce este esential pentru reconstructia economica si industrială an Romania.

2. Obiectivele speciale ale cooperarii vor fi:

- pentru Romania, stabilirea si ambunatatirea cadrului legal care favorizeaza si protejeaza investitiile;
- ancheierea de catre Romania si statele membre, de acorduri de promovare si protejare a investitiilor;
- punerea an aplicare a unor aranjamente propice transferului de capital;
- crearea unei mai bune protectii a investitiilor;
- continuarea abrogarii actelor normative inechite si ambunatatirea infrastructurii economice;
- schimbul de informatii asupra oportunitatilor de investitii sub forma de targuri comerciale, expozitii, saptamini comerciale si al altor asemenea actiuni.

ART. 75

Standardele agroindustriale si aprecierea conformitatii

1. Partile vor coopera an scopul de a reduce diferentele an domeniul procedurilor privind standardizarea si aprecierea conformitatii.

2. In acest scop, cooperarea va urmari:

- promovarea alinierii Romaniei la reglementarile tehnice comunitare si la standardele europene privind calitatea produselor alimentare de origine industrială si agricola;
- promovarea utilizarii reglementarilor tehnice comunitare, a standardelor europene si a procedurilor de apreciere a conformitatii;
- ancheierea, atunci cand este cazul, de acorduri privind recunoasterea reciproca an aceste domenii;

– ancurajarea participarii active si regulate a Romaniei la lucrarile organizatiilor specializate (C.E.N., C.E.N.E.L.E.C., E.T.S.I., E.O.T.C.).

3. Comunitatea va acorda asistenta tehnica Romaniei, dupa caz.

ART. 76

Cooperarea an stiinta si tehnologie

1. Partile vor promova cooperarea an activitati de cercetare si dezvoltare tehnologica.

Ele vor acorda o atentie speciala urmatoarelor:

- schimbului de informatii stiintifice si tehnice, inclusiv informatii privind politicile si activitatile stiintifice si tehnologice ale fiecareia dintre parti;
- organizarii de reuniuni stiintifice comune (seminarii si ateliere);
- activitatilor comune de cercetare si dezvoltare menite sa incurajeze progresul stiintific si transferul de tehnologie si know-how;
- activitatilor de pregatire profesionala si programe de mobilitate pentru cercetatorii si specialistii ambelor parti;
- dezvoltarii unei atmosfere propice cercetarii si aplicarii de tehnologii noi si protectiei corespunzatoare a proprietatii intelectuale asupra rezultatelor cercetarii;
- participarii Romaniei la programele comunitare an conformitate cu paragraful

3. Va fi acordata asistenta tehnica, dupa caz.

2. Consiliul de Asociere va stabili procedurile adecvate pentru dezvoltarea cooperarii.

3. Cooperarea an cadrul programului comunitar an domeniul cercetarii si al dezvoltarii tehnologice va fi pusa an practica pe baza unor aranjamente specifice care urmeaza a fi negociate si ancheiate conform procedurilor legale ale fiecareia dintre parti.

ART. 77

Invatamant si pregatire profesionala

1. Partile vor coopera, an scopul de a ridica nivelul general de educatie si calificare profesionala an Romania, atat an sectorul public cat si an cel privat, luind an considerare prioritatile Romaniei. Cadrul institutional si planurile de cooperare urmeaza a fi stabilite (ancepand cu Fundatia Europeana pentru Pregatire Profesionala, atunci cand aceasta va fi anfiintata, si programul TEMPUS). Participarea Romaniei la alte programe comunitare ar putea fi luata, de asemenea, an considerare an acest context.

2. Cooperarea se va concentra, an special, asupra urmatoarelor domenii:

- reforma sistemului de anvatamant si pregatire profesionala an Romania;
- pregatirea initiala, pregatirea la locul de munca si recalificarea, inclusiv a directorilor si a functionarilor superiori civili, atat an sectorul public cat si an cel privat, an special an domenii prioritare, care urmeaza a fi stabilite;
- cooperarea antre universitati, cooperarea antre universitati si firme si mobilitatea pentru profesori, studenti, administratori si tineret;
- promovarea predarii an domeniul studiilor europene, an cadrul unor institutii adecvate;
- recunoasterea reciproca a perioadelor de studii si a diplomelor;
- predarea limbilor comunitare;
- pregatirea translatorilor si interpretilor si promovarea utilizarii normelor lingvistice si a terminologiei comunitare si dezvoltarea unei infrastructuri corespunzatoare pentru traducerea din limba romana an limbile comunitare;

- dezvoltarea anvatamantului de la distanta si a noilor tehnologii de pregatire;
- acordarea de burse de studii;
- asigurarea materialelor si echipamentelor pentru pregatire.

Pentru a promova integrarea Romaniei la nivelul institutiilor comunitare de anvatamant si cercetare, asa cum se prevede an art. 76, Comunitatea va lua masurile corespunzatoare pentru a facilita cooperarea Romaniei cu institutiile europene pertinente. Aceasta poate cuprinde participarea Romaniei la activitatile acestor institutii, precum si anfiintarea de filiale ale acestora an Romania. Obiectivele institutiilor mentionate mai sus trebuie sa se concentreze asupra pregatirii profesorilor, specialistilor si functionarilor publici care urmeaza a fi implicati an procesul de integrare si cooperare europeana cu institutiile comunitare.

ART. 78

Agricultura si sectorul agroindustrial

1. Cooperarea an acest domeniu va avea drept scop modernizarea, restructurarea si privatizarea agriculturii si sectorului agroindustrial din Romania. Se vor depune eforturi mai ales pentru:

- dezvoltarea fermelor particulare, a canalelor de distribuire, a metodelor de depozitare, a marketingului si managementului etc.;
- modernizarea infrastructurii rurale (transport, aprovizionarea cu apa, telecomunicatii);
- ambunatatirea planificarii utilizarii terenului agricol, inclusiv planificarea urbana si an constructii;
- ambunatatirea productivitatii, calitatii si eficientei prin utilizarea unor metode si produse adecvate;
- asigurarea pregatirii si andrumarii an utilizarea metodelor de productie antipoluante;
- promovarea complementaritatii an agricultura;
- promovarea schimbului de know-how, an special antre sectoarele particulare din cadrul Comunitatii si Romaniei;
- dezvoltarea si modernizarea firmelor de prelucrare si a tehnicilor lor de marketing;
- dezvoltarea cooperarii an domeniul sanatatii animalelor, al sanatatii produselor alimentare agricole (inclusiv ionizarea), al sanatatii plantelor, an scopul de a se realiza armonizarea graduala cu standardele comunitare, prin asistenta an domeniul pregatirii cadrelor si al organizarii controlului;
- stabilirea si promovarea cooperarii efective an privinta sistemelor informationale an agricultura;
- dezvoltarea si promovarea cooperarii efective an privinta sistemelor de asigurare a calitatii, compatibile cu modelele comunitare;
- schimbul de informatii an privinta politicii agricole si legislatiei;
- acordarea de asistenta tehnica si transferul de know-how catre Romania an privinta sistemului de aprovizionare cu lapte a scolilor.

2. Pentru alte scopuri, Comunitatea va acorda asistenta tehnica, dupa cum va fi cazul.

ART. 79

Energia

1. In contextul principiilor economiei de piata si al Cartei Europene a Energiei, partile vor coopera pentru dezvoltarea integrarii treptate a pietelor energiei an Europa.

2. Cooperarea va include, printre altele, asistenta tehnica, atunci cand este

cazul, an urmatoarele domenii:

- formularea si planificarea politicii energetice;
- managementul si pregatirea profesionala pentru sectorul energetic;
- promovarea economisirii energiei si a eficientei energetice;
- dezvoltarea resurselor de energie;
- ambunatatirea distributiei, precum si ambunatatirea si diversificarea aprovizionarii;
- impactul ecologic al productiei si consumului de energie;
- sectorul energiei nucleare;
- deschiderea antr-o mai mare masura a pietei energiei, inclusiv facilitarea tranzitului de gaz si electricitate;
- sectoarele de electricitate si gaz, inclusiv analiza posibilitatii de interconectare a retelelor de aprovizionare;
- modernizarea infrastructurilor energetice;
- formularea conditiilor-cadru pentru cooperarea dintre antreprinderile din acest sector, ceea ce ar putea cuprinde ancurajarea societatilor mixte;
- transferul de tehnologie si know-how, care poate cuprinde, daca este cazul, promovarea si comercializarea de tehnologii energetice eficiente.

ART. 80

Cooperare an sectorul nuclear

1. Scopul cooperarii este asigurarea unei utilizari an conditii de securitate a energiei nucleare.
2. Cooperarea va acoperi, an principal, urmatoarele subiecte:
  - masuri industriale pentru siguranta an functionare a centralelor nucleare romanesti;
  - perfectionarea profesionala a personalului de conducere si a altor categorii de personal care lucreaza cu instalatiile nucleare;
  - perfectionarea legilor si reglementarilor romane privind securitatea nucleara si antarirea rolului autoritatilor de supraveghere si cresterea resurselor lor;
  - securitatea nucleara, pregatirea si conducerea an situatii de urgenta nucleara;
  - protectia impotriva radiatiilor, inclusiv controlul radiatiilor din mediul anconjurator;
  - probleme legate de ciclul combustibilului si securitatea materialelor nucleare;
  - gospodarirea deseurilor radioactive;
  - retragerea autorizatiei si demontarea instalatiilor nucleare;
  - decontaminarea.
3. Cooperarea va cuprinde schimbul de informatii si experienta si activitati de cercetare-dezvoltare an conformitate cu art. 76.

ART. 81

Mediul anconjurator

1. Partile vor dezvolta si antari cooperarea an domeniul mediului anconjurator si al sanatatii oamenilor, pe care ele o considera a fi o prioritate.
2. Cooperarea va avea drept scop combaterea deteriorarii mediului anconjurator si an special:
  - controlul efectiv al nivelurilor de poluare; sistemul de informatii privind starea mediului anconjurator;
  - combaterea locala, regionala si transfrontiera a poluarii aerului si a apei;
  - restaurarea ecologica;
  - productia si utilizarea de energie an mod durabil, eficient si efectiv din

- punct de vedere al mediului anconjurator; securitatea uzinelor industriale;
- clasificarea si manipularea an conditii de siguranta a produselor chimice;
  - calitatea apei, an special a apelor care traverseaza frontiera (Dunarea, Marea Neagra);
  - reducerea cantitatii de deseuri, reciclarea si eliminarea lor an conditii de siguranta, aplicarea Conventiei de la Basel;
  - impactul ecologic al agriculturii, eroziunii solului si al poluarii chimice;
  - protejarea padurilor;
  - conservarea biodiversitatii;
  - planificarea utilizarii pamantului, inclusiv planificarea urbana si an constructii;
  - utilizarea instrumentelor economice si fiscale;
  - schimbarea climatului global;
  - instruirea si attentionarea an privinta problemelor mediului.

3. Cooperarea se va desfasura, an special, prin:

- schimbul de informatii si de experti, inclusiv informatii si experti an domeniul transferului de tehnologii curate si al utilizarii sigure si sanatoase, din punct de vedere al mediului, a biotehnologiilor;
- programe de pregatire profesionala;
- activitati comune de cercetare;
- armonizarea legilor (standarde comunitare);
- cooperarea la nivel regional (inclusiv cooperarea an cadrul Agentiei Europene a Mediului cand va fi creata de Comunitate) si la nivel international;
- dezvoltarea de strategii, an special an legatura cu problemele globale si de clima;
- studii privind impactul ecologic.

ART. 82

Gospodarirea apelor

Partile vor dezvolta cooperarea an diverse domenii privind gospodarirea apelor, an special an ceea ce priveste:

- utilizarea cu grija fata de mediu a apei cursurilor transfrontiera si a raurilor si lacurilor care traverseaza frontierele;
- armonizarea reglementarilor privind gospodarirea apelor si mijloacele de reglementare tehnica a apei (directive, limite, standarde, normative, logistica);
- modernizarea cercetarii si dezvoltarii (R and D) si a bazei stiintifice a gospodaririi apelor.

ART. 83

Transportul

1. Partile vor dezvolta si antari cooperarea dintre ele, astfel ancat sa dea posibilitatea Romaniei sa:

- restructureze si sa modernizeze transportul;
- imbunatateasca circulatia pasagerilor si a marfurilor si accesul la piata transporturilor, prin anlaturarea obstacolelor administrative, tehnice si de alta natura;
- faciliteze tranzitul comunitar prin Romania, pe cai rutiere, feroviare, pe cai navigabile interioare si transportul combinat;
- realizeze functionarea unor standarde comparabile cu cele comunitare.

2. Cooperarea va cuprinde an special, urmatoarele:

- programe de pregatire economica, juridica si tehnica;

- furnizarea de asistenta tehnica, consultanta si schimbul de informatii;
  - furnizarea mijloacelor de dezvoltare a infrastructurii de transport an Romania.
3. Cooperarea va cuprinde urmatoarele domenii prioritare:
- constructia si modernizarea transportului rutier, inclusiv usurarea treptata a conditiilor de tranzit;
  - administrarea cailor ferate si a aeroporturilor, inclusiv cooperarea dintre autoritatile nationale corespunzatoare;
  - modernizarea principalelor rute de interes comun si a legaturilor transeuropene, a infrastructurii rutiere, a celei de navigatie interioara, feroviare, portuare si aeroportuare;
  - planificarea utilizarii terenului, inclusiv planificarea urbana si a constructiilor legate de transporturi;
  - modernizarea echipamentului tehnic pentru a corespunde standardelor comunitare, an special, an domeniile transportului rutier si feroviar, al transportului multimodal si al transbordarii;
  - elaborarea unor politici consecvente an domeniul transporturilor, compatibile cu cele aplicate an Comunitate;
  - promovarea programelor comune tehnologice si de cercetare, an conformitate cu art. 76.

ART. 84

Telecomunicatii, servicii postale si transmisiuni

1. Partile vor extinde si antari cooperarea an acest domeniu si, an acest scop, vor initia, cu prioritate, urmatoarele actiuni:
- schimbul de informatii an privinta politicilor din domeniul telecomunicatiilor, serviciilor postale si transmisiunilor;
  - schimbul de informatii tehnice si de alta natura si organizarea de seminarii, ateliere si conferinte pentru expertii ambelor parti;
  - efectuarea de actiuni de pregatire profesionala si de andrumare;
  - efectuarea de transferuri de tehnologie;
  - crearea de organisme adecvate pentru ambele parti care sa elaboreze proiecte comune;
  - promovarea standardelor europene, a sistemelor de certificare si a abordarii reglementarilor;
  - promovarea noilor facilitati an domeniul comunicatiilor serviciilor si instalatiilor, an special a acelora cu aplicabilitate comerciala.
2. Aceste activitati se vor concentra asupra urmatoarelor domenii prioritare:
- modernizarea retelei de telecomunicatii din Romania si integrarea sa an retelele europene si mondiale;
  - cooperarea an cadrul structurilor europene de standardizare;
  - integrarea an sistemul transeuropean; aspectele juridice si de reglementare an domeniul telecomunicatiilor;
  - administrarea telecomunicatiilor si a serviciilor postale si de transmisiuni an noul climat economic; structuri organizatorice, strategii si planificare, principii privind achizitiile;
  - planificarea utilizarii terenului, inclusiv planificarea urbana si an constructii;
  - modernizarea serviciilor postale si de transmisiuni ale Romaniei, inclusiv aspectele juridice si de reglementare.

ART. 85

Servicii bancare, de asigurari si alte servicii financiare si cooperarea an domeniul expertizei

1. Partile vor coopera cu scopul de a stabili si dezvolta un cadru propice pentru ancurajarea sectoarelor de servicii bancare, de asigurari si financiare an Romania.

a) Cooperarea se va concentra asupra:

- adoptarii unui sistem contabil cu standardele europene;
- intaririi si restructurarii sistemului bancar si financiar;
- ambunatatirii dirijarii si reglementarii serviciilor bancare si financiare;
- pregatirii glosarelor de tehnologii;
- schimbului de informatii privind legile an vigoare sau an curs de pregatire.

b) In acest scop, cooperarea va cuprinde prevederi legate de asistenta tehnica si pregatirea profesionala.

2. Partile vor coopera cu scopul de a dezvolta an Romania sisteme eficiente de expertiza, bazate pe metode si proceduri comunitare standard.

ART. 86

Politica monetara

La cererea autoritatilor romane, Comunitatea va acorda asistenta tehnica menita sa sprijine eforturile Romaniei de a introduce convertibilitatea deplina a leului si armonizarea treptata a politicilor sale cu cele ale Sistemului Monetar European. Aceasta va cuprinde schimbul de informatii privind principiile si modul de functionare a Sistemului Monetar European.

ART. 87

Spalarea banilor

1. Partile vor crea cadrul cooperarii menite sa previna utilizarea sistemelor lor financiare an scopul spalarii cistigurilor provenite din activitati criminale an general si din traficul de droguri an special.

2. Cooperarea an acest domeniu va cuprinde asistenta administrativa si tehnica menita sa stabileasca standardele adecvate impotriva spalarii banilor, echivalente cu cele adoptate de catre Comunitate si de catre forurile internationale an acest domeniu, inclusiv de catre Forta de Actiune an Scopuri Financiare (FATF).

ART. 88

Dezvoltarea regionala

1. Partile vor antari cooperarea dintre ele an domeniul dezvoltarii regionale si al planificarii utilizarii terenului.

2. In acest scop, pot fi antreprinse oricare dintre urmatoarele masuri:

- schimbul de informatii de catre autoritatile nationale, regionale sau locale privind politica regionala si de planificare a utilizarii terenului si, daca este cazul, acordarea de asistenta Romaniei pentru formularea unei asemenea politici;
- actiuni comune antreprinse de catre autoritatile regionale si locale an domeniul dezvoltarii economice;
- schimbul de vizite pentru explorarea posibilitatilor de cooperare si asistenta;
- schimbul de functionari civili sau experti;
- acordarea de asistenta tehnica, cu accent special pe dezvoltarea zonelor dezavantajate;
- stabilirea de programe pentru schimbul de informatii si experienta, prin metode care cuprind si seminariile.

ART. 89

Cooperarea an domeniul social

1. In privinta sanatatii si sigurantei, partile vor dezvolta cooperarea dintre ele cu scopul de a ambunatati nivelul de protectie a sanatatii si securitatii muncitorilor, luind ca punct de referinta nivelul de protectie existent an Comunitate.

Cooperarea va cuprinde, an special, urmatoarele:

- acordarea de asistenta tehnica;
- schimburi de experti;
- cooperarea dintre firme;
- operatiuni de informare si pregatire profesionala;
- cooperarea an domeniul sanatatii publice.

2. In ceea ce priveste ocuparea locurilor de munca, cooperarea dintre parti se va concentra, mai ales, asupra:

- organizarii pietei muncii;
- modernizarii serviciilor de plasare si de andrumare a carierei;
- planificarii si aplicarii programelor de restructurare regionala;
- incurajarii crearii de locuri de munca pe plan local.

Cooperarea an aceste domenii va ambraca forma studiilor, furnizarii de servicii de catre experti si a informarii si pregatirii profesionale.

3. In privinta securitatii sociale, cooperarea dintre parti va incerca sa adapteze sistemul romanesc de securitate sociala la noua situatie economica si sociala, an primul rind, prin furnizarea de servicii de catre experti, de informatii si pregatire profesionala.

ART. 90

Turismul

Partile vor intensifica si dezvolta cooperarea dintre ele, care va cuprinde:

- facilitarea comertului turistic si incurajarea schimburilor turistice antre tineri;
- sporirea fluxului de informatii prin retea internationala, bazele de date etc.;
- transferul de know-how prin pregatire profesionala, schimburi si seminarii;
- studierea oportunitatilor pentru operatiuni comune (proiecte peste frontiera, infratiri de orase etc.);
- participarea Romaniei la organizatii turistice europene corespunzatoare;
- armonizarea sistemelor statistice si a regulilor privind turismul;
- schimbul de stiri si asigurarea unor schimburi corespunzatoare de informatii privind problemele majore de interes comun, care afecteaza sectorul turistic;
- asistenta tehnica pentru dezvoltarea comerciala a infrastructurii de sprijinire a sectorului turistic.

ART. 91

Intreprinderile mici si mijlocii

1. Partile vor urmari dezvoltarea si antarirea antreprinderilor mici si mijlocii si cooperarea dintre acest gen de antreprinderi din Romania si din Comunitate.
2. Ele vor incuraja schimbul de informatii si know-how an urmatoarele domenii:
  - crearea conditiilor de ordin juridic, administrativ, tehnic, fiscal si financiar, necesare pentru anfiintarea si extinderea antreprinderilor mici si mijlocii si pentru cooperarea peste frontiera;
  - acordarea de servicii specializate solicitate de catre antreprinderile mici si mijlocii (pregatirea personalului de conducere, contabilitate, marketing, controlul calitatii etc.) si antarirea agentilor care acorda asemenea servicii;

– stabilirea unor legaturi adecvate cu agentii comunitari an vederea ambunatatirii fluxului de informatii catre antreprinderile mici si mijlocii si promovarea cooperarii peste frontiere (de exemplu: Reteaua de Cooperare si Afaceri (BC-NET), Centrele Euro-Info, conferinte etc.).

3. Cooperarea va cuprinde acordarea de asistenta tehnica, an special pentru stabilirea unui sprijin institutional adecvat pentru antreprinderile mici si mijlocii, la nivel national si regional, an domeniul serviciilor financiare, educationale, de andrumare, tehnologice si de marketing.

ART. 92

Informatii si comunicatii

Romania si Comunitatea vor lua masurile adecvate pentru stimularea unui schimb reciproc efectiv de informatii. Se va acorda prioritate programelor menite sa puna la dispozitia publicului larg informatiile de baza privind Comunitatea, si cercurile de specialisti din Romania, informatii mai specializate inclusiv, cand este posibil, accesul la bazele de date comunitare.

ART. 93

Protectia consumatorului

1. Partile vor coopera an vederea realizarii compatibilitatii depline dintre sistemele de protectie a consumatorului din Romania si din Comunitate.
2. In acest scop, cooperarea va cuprinde, an limita posibilitatilor existente:
  - schimbul de informatii si de experti;
  - accesul la bazele de date comunitare;
  - actiuni de pregatire profesionala si asistenta tehnica.

ART. 94

Vama

1. Scopul cooperarii va fi garantarea concordantei cu toate prevederile programate spre adoptare an legatura cu comertul si comertul loial si realizarea armonizarii sistemului vamal al Romaniei cu cel comunitar, ajutind astfel usurarea pasilor spre liberalizarea prevazuta an acest acord.
2. Cooperarea va cuprinde, an special, urmatoarele:
  - schimbul de informatii;
  - introducerea unui document administrativ unic si a Nomenclaturii combinate;
  - interconectarea dintre sistemele de tranzit ale Romaniei si ale Comunitatii;
  - simplificarea controlului si a formalitatilor legate de transportul de marfuri;
  - organizarea de seminarii si plasamente pentru cursanti.Dupa caz, se va acorda asistenta tehnica.
3. Fara a prejudicia cooperarea viitoare prevazuta an acest acord si, an special, an art. 97, asistenta reciproca dintre autoritatile administrative an problemele vamale ale partilor se va desfasura an conformitate cu prevederile Protocolului nr. 6.

ART. 95

Cooperarea statistica

1. Cooperarea an acest domeniu va avea drept scop dezvoltarea unui sistem statistic eficient, capabil sa asigure, an mod rapid si la timp, date statistice demne de ancredere, necesare pentru a sprijini si indruma procesul de reforma economica si a contribui la dezvoltarea antreprinderilor private an Romania.
2. Partile vor coopera, an special, pentru:
  - antarirea aparatului statistic an Romania;

- realizarea armonizării cu metodele, standardele și clasificările internaționale (și an special comunitare);
- punerea la dispoziție a datelor necesare menținerii și îndrumării reformei economice și sociale;
- punerea la dispoziția agenților economici din sectorul particular a unor date macro- și microeconomice corespunzătoare;
- garantarea confidențialității datelor;
- schimbul de informații statistice;
- crearea bazelor de date.

3. Se va acorda asistența tehnică de către Comunitate an mod adecvat.

ART. 96

Probleme economice

1. România și Comunitatea vor facilita procesul de reformă economică și integrare, cooperând an vederea ambunatării antelegerii aspectelor fundamentale ale economiilor lor respective și a creării și aplicării politicii economice an economiile de piață.

2. Pentru aceste scopuri, România și Comunitatea vor:

- schimba informații asupra realizărilor și perspectivelor macroeconomice și asupra strategiilor de dezvoltare;
- analiza an comun problemele economice de interes reciproc, inclusiv crearea cadrului politicii economice și a instrumentelor pentru implementarea acestora;
- încuraja cooperarea largită dintre economiști și personalul de conducere din România și din Comunitate, prin Programul de acțiune pentru cooperarea an domeniul economic (ACE), an vederea accelerării transferului de know-how pentru a schita politicile economice și pentru a asigura largă răspândire a rezultatelor cercetării legate de politică.

ART. 97

Drogurile

1. Cooperarea este menită, an special, să sporească eficiența politicilor și măsurilor adoptate împotriva aprovizionării și traficului ilicit de narcotice și de substanțe psihotrope și să reducă abuzul de aceste produse.

2. Partile vor conveni asupra metodelor de cooperare necesare pentru atingerea acestor obiective, inclusiv a modalităților de aplicare a acțiunilor comune.

Acțiunile lor vor fi bazate pe consultări și coordonare strinsă asupra obiectivelor și politicilor de măsuri an domeniile vizate an paragraful 1.

3. Cooperarea dintre partile va cuprinde asistența tehnică și administrativă, care ar putea viza, an special următoarele domenii:

- elaborarea și implementarea legislației naționale;
- crearea de instituții și centre de informare și de centre sociale și de sănătate;
- pregătirea personalului și cercetare;
- prevenirea deturnării substanțelor precursoră și a altor substanțe chimice utilizate an scopul producerii ilicite a medicamentelor sau a substanțelor psihotrope.

Cooperarea an acest domeniu va cuprinde asistența administrativă și tehnică an scopul stabilirii unor standarde adecvate împotriva utilizării gresite a produselor an cauza, echivalente cu cele adoptate de către Comunitate și alte organisme internaționale pertinente, an special Forta de Acțiune an Scop Chimic (C.A.T.F.).

Partile pot conveni asupra includerii și a altor domenii.

ART. 98

Administratia publica

Partile vor promova cooperarea dintre autoritatile administratiei publice, inclusiv initierea an programe de schimb, an vederea ambunatatirii cunoasterii reciproce a structurilor si functionarii sistemelor lor respective.

TITLUL VII – COOPERAREA CULTURALA

ART. 99

1. Luind an considerare Declaratia Solemna privind Uniunea Europeana, partile se obliga sa promoveze, incurajeze si faciliteze cooperarea culturala. Dupa caz, programele comunitare de cooperare culturala sau cele ale unuia sau mai multor state membre pot fi extinse Romaniei si pot fi antreprinse si alte activitati de interes pentru ambele parti.

Aceasta cooperare poate acoperi mai ales:

- schimbul necomercial de opere de arta si artisti;
- traduceri literare;
- conservarea si restaurarea monumentelor si asezarilor (mostenire arhitectonica si culturala);
- pregatirea celor care se ocupa cu problemele culturale;
- organizarea de evenimente culturale de orientare europeana;
- raspindirea realizarilor culturale deosebite, inclusiv pregatirea specialistilor romani an acest domeniu.

2. Partile vor coopera an promovarea industriei audiovizualului an Europa. Sectorul audiovizualului an Romania ar putea participa mai ales la activitati organizate de Comunitate an cadrul programului MEDIA conform procedurilor stabilite de catre organismele ansarcinate cu conducerea fiecarei activitati si an conformitate cu prevederile Hotararii Consiliului Comunitatilor Europene din 21 decembrie 1990, care stabilesc programul. Comunitatea va incuraja participarea sectorului audiovizualului din Romania la programele EUREKA corespunzatoare.

Partile asi vor coordona si, dupa caz, armoniza politicile lor referitoare la reglementarile an domeniul transmisiunilor peste frontiere, al normelor tehnice privind audiovizualul si al promovarii tehnologiei audiovizuale europene.

Cooperarea ar putea cuprinde, printre altele, schimbul de programe, burse si facilitati pentru pregatirea ziaristilor si a altor profesionisti an domeniul mass-media.

TITLUL VIII – COOPERAREA FINANCIARA

ART. 100

In vederea realizarii obiectivelor acestui acord si an conformitate cu art.

101, 102, 104 si 105, fara a prejudicia art. 103, Romania va beneficia de asistenta financiara temporara din partea Comunitatii, sub forma de donatii si amprumuturi, inclusiv amprumuturi de la Banca Europeana de Investitii, conform prevederilor art. 18 al Statutului Bancii, pentru accelerarea transformarii economice a Romaniei si pentru a ajuta Romania sa faca fata consecintelor economice si sociale ale reajustarii structurale.

ART. 101

Aceasta asistenta financiara va fi acoperita:

- fie an cadrul operatiunii PHARE prevazuta an Reglementarea Consiliului C.E.E.

nr. 3906/1989, așa cum a fost modificată, pe baza multianuală sau într-un nou cadru financiar multianual stabilit de către Comunitate în urma consultărilor cu România și ținând seama de considerentele prezentate în art. 104 și 105 ale acestui acord;

– prin împrumuturile acordate de către Banca Europeană de Investiții până la data expirării valabilității acestora; în urma consultărilor cu România, Comunitatea va fixa o sumă maximă și o perioadă de valabilitate a împrumuturilor acordate României de Banca Europeană de Investiții pentru anii următori.

ART. 102

Obiectivele și domeniile de asistență financiară comunitară vor fi stabilite într-un program indicativ care urmează să fie convenit între cele două părți.

Partile vor informa Consiliul de Asocieri.

ART. 103

1. În caz de necesitate specială, luând în considerare directivele de acțiune ale G-24 și disponibilitatea tuturor resurselor financiare, la cererea României și în coordonare cu instituțiile financiare internaționale, în contextul G-24, Comunitatea va examina posibilitatea acordării de asistență financiară temporară:

– pentru sprijinirea măsurilor menite să introducă și să mențină convertibilitatea monedei românești;

– pentru sprijinirea stabilizării pe termen mediu și a eforturilor de ajustare structurală, inclusiv asistență legată de balanța de plăți.

2. Această asistență financiară este condiționată de prezentarea de către România a programelor pentru convertibilitate și/sau pentru restructurarea economiei sale, după caz, sprijinite de F.M.I. în contextul G-24, de acceptarea lor de către Comunitate, de atașamentul continuu al României la aceste programe și, ca un obiectiv final, de tranziția rapidă spre finanțarea bazată pe surse private.

3. Consiliul de Asocieri va fi informat cu privire la condițiile în care această asistență se acordă și la obligațiile pe care România și le asumă în cadrul acestei asistente.

ART. 104

Asistența financiară a Comunității va fi evaluată în funcție de nevoile care apar și de nivelul de dezvoltare a României și ținând cont de prioritățile stabilite și de capacitatea de absorbție a economiei României, de posibilitatea de a rambursa creditele și de a progresa spre un sistem bazat pe economia de piață și în ce privește restructurarea în România.

ART. 105

Pentru a permite utilizarea optimă a resurselor disponibile, partile vor asigura o strânsă coordonare între contribuțiile Comunității, cele din alte surse cum ar fi statele membre, alte țări, inclusiv G-24 și instituțiile financiare internaționale, ca Fondul Monetar Internațional, Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare și Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare.

TITLUL IX – PREVEDERI INSTITUȚIONALE, GENERALE și FINALE

ART. 106

Se înființează un Consiliu de Asocieri care va supraveghea realizarea prevederilor acestui acord. Acesta se va întruni la nivel ministerial, o dată pe an, și ori de câte ori este nevoie. El va examina orice probleme importante care au apărut

an cadrul acordului, precum si orice alte probleme bilaterale sau internationale de interes reciproc.

ART. 107

1. Consiliul de Asociere va fi format din membri desemnati de Guvernul Romaniei, pe de o parte, si membri ai Consiliului Comunitatii Europene si membri ai Comisiei Comunitatilor Europene, pe de alta parte.
2. Membrii Consiliului de Asociere pot stabili sa fie reprezentati, an conformitate cu conditiile ce se vor stipula an regulile sale de procedura.
3. Consiliul de Asociere asi va stabili propriile reguli de procedura.
4. Consiliul de Asociere va fi prezidat, pe rind, de cate un membru al Guvernului Romaniei si un membru al Consiliului Comunitatilor Europene, an conformitate cu prevederile cuprinse an regulile sale de procedura.
5. Dupa caz, la lucrarile Consiliului de Asociere poate sa participe, ca observator, si Banca Europeana de Investitii (B.E.I.).

ART. 108

In scopul atingerii obiectivelor acordului, Consiliul de Asociere va avea dreptul sa ia decizii cu privire la domeniile expres prevazute an acest acord. Deciziile luate vor fi obligatorii pentru parti, care vor lua masurile necesare an vederea aducerii la andeplinire a deciziilor luate. Consiliul de Asociere poate, de asemenea, sa faca recomandari adecvate.

Acesta va adopta deciziile si recomandarile sale cu acordul celor doua parti.

ART. 109

1. Oricare dintre cele doua parti poate supune Consiliului de Asociere orice diferend legat de aplicarea sau interpretarea prezentului acord.
2. Consiliul de Asociere poate solutiona diferendul printr-o decizie.
3. Fiecare parte este obligata sa ia masurile necesare pentru aducerea la andeplinire a deciziei prevazute an paragraful 2.
4. In cazul an care nu este posibila rezolvarea unui diferend an conformitate cu cele prevazute an paragraful 2, fiecare parte poate notifica celeilalte parti numirea unui arbitru; cealalta parte trebuie ca an 2 luni sa numeasca si ea un al doilea arbitru. In aplicarea acestei proceduri, Comunitatea si statele membre vor fi considerate ca facand o singura parte an diferend.

Consiliul de Asociere va numi un al treilea arbitru.

Deciziile arbitrilor se vor lua cu majoritate de voturi.

Fiecare parte implicata an diferend trebuie sa ia masurile necesare pentru aducerea la andeplinire a deciziilor arbitrilor.

ART. 110

1. In andeplinirea sarcinilor sale, Consiliul de Asociere va fi asistat de un Comitet de Asociere format din reprezentanti ai Guvernului Romaniei, pe de o parte, si reprezentanti ai Consiliului Comunitatilor Europene si ai membrilor Comisiei Comunitatilor Europene, pe de alta parte, de regula la nivel de functionari superiori.

Prin regulile sale de procedura Consiliul de Asociere va stabili andatoririle Comitetului de Asociere, care vor cuprinde si pregatirea sedintelor Consiliului de Asociere si modul de functionare a comitetului.

2. Consiliul de Asociere poate delega Comitetului de Asociere oricare din prerogativele sale. In acest caz, Comitetul de Asociere va adopta deciziile sale an conformitate cu conditiile prevazute la art. 108.

ART. 111

Consiliul de Asociere poate decide anfiintarea oricarui alt comitet sau organ special, care sa-l asiste an andeplinirea sarcinilor sale.

Prin regulile sale de procedura, Consiliul de Asociere va stabili componenta si sarcinile unor asemenea comitete sau organe, precum si modul lor de functionare.

ART. 112

Prin prezentul acord se anfiinteaza un Comitet Parlamentar de Asociere. El va fi un forum an care membri ai Parlamentului Romaniei si ai Parlamentului European se pot intilni si face schimb de idei. El se va antruni la intervale stabilite de el ansusi.

ART. 113

1. Comitetul Parlamentar de Asociere va cuprinde membri ai Parlamentului Romaniei, pe de o parte, si membri ai Parlamentului European, pe de alta parte.

2. Comitetul Parlamentar de Asociere asi va stabili propriile reguli de procedura.

3. Comitetul Parlamentar de Asociere va fi prezidat, pe rind, de Parlamentul Romaniei si Parlamentul European, an conformitate cu prevederile ce se vor stabili prin regulile sale de procedura.

ART. 114

Comitetul Parlamentar de Asociere poate solicita informatii cu privire la aplicarea prezentului acord din partea Consiliului de Asociere care, an acest caz, i le va furniza.

Comitetul Parlamentar de Asociere va fi informat cu privire la deciziile Consiliului de Asociere.

Comitetul Parlamentar de Asociere poate face recomandari Consiliului de Asociere.

ART. 115

In cadrul acestui acord, fiecare parte se obliga sa asigure ca persoanele fizice si juridice ale celeilalte parti sa aiba acces liber, fara discriminare an raport cu propriii cetateni, la tribunalele competente si organele administrative ale partilor, an vederea apararii drepturilor lor individuale, a dreptului de proprietate, inclusiv a celor privind proprietatea intelectuala, industriala si comerciala.

ART. 116

Nimic din prezentul acord nu va impiedica o parte contractanta sa ia masuri de natura:

a) celor pe care le considera necesare sa previna scurgerea de informatii contrare intereselor sale majore de securitate;

b) celor care se refera la productia si/sau comercializarea de arme, munitii sau materiale de razboi, la cercetarea, dezvoltarea sau productia indispensabila scopurilor de aparare, cu conditia ca aceste masuri sa nu impieteze asupra conditiilor de concurenta la produsele care nu sant destinate unor scopuri militare specifice;

c) celor pe care le considera esentiale pentru propria securitate, an cazul unor serioase tulburari interne ce pot afecta mentinerea legii si ordinii, pe timp de razboi sau an cazul unor serioase tensiuni internationale ce constituie amenintarea cu razboi, sau pentru a andeplini obligatiile pe care si le-a asumat an vederea mentinerii pacii si securitatii internationale.

ART. 117

1. Pentru domeniile cuprinse an acest acord si fara a afecta vreo prevedere speciala continuta an el:

– aranjamentele aplicate de Romania fata de Comunitate nu vor da nastere nici

unei discriminari antre statele membre, cetatenii acestora sau companiile ori firmele lor;

– aranjamentele aplicate de Comunitate fata de Romania nu vor da nastere nici unei discriminari antre cetatenii romani sau companiile ori firmele acesteia.

2. Prevederile paragrafului 1 nu afecteaza dreptul partilor de a aplica prevederi relevante ale legislatiei lor fiscale contribuabililor care nu sant an situatii identice an privinta locului lor de resedinta.

ART. 118

Produsele originare din Romania nu se vor bucura la importul an Comunitate de un tratament mai favorabil decat cel pe care statele membre al aplica antre ele.

Tratamentul acordat Romaniei conform titlului IV si cap. I al titlului V nu va fi mai favorabil decat cel pe care statele membre si-l acorda reciproc.

ART. 119

1. Partile vor lua orice masuri generale sau specifice necesare pentru a-si andeplini obligatiile ce decurg din acest acord. Ele vor veghea ca obiectivele expuse an acest acord sa fie andeplinite.

2. Daca vreuna dintre parti considera ca cealalta parte nu si-a andeplinit vreo obligatie anscrisa an acest acord, ea poate lua masuri adecvate. Inainte de a proceda astfel, cu exceptia cazurilor de urgenta deosebita, va furniza Consiliului de Asociere toate informatiile necesare cerute de o examinare aprofundata si completa a situatiei, an vederea gasirii unei solutii acceptabile pentru parti. La alegerea masurilor se va da prioritate acelor care impieteaza cel mai putin functionarea acestui acord. Aceste masuri vor fi imediat notificate Consiliului de Asociere si vor forma obiectul consultarilor an cadrul Consiliului de Asociere, daca cealalta parte cere acest lucru.

ART. 120

Pana la realizarea, conform prezentului acord, a unor drepturi echivalente pentru persoane fizice si agenti economici, acordul nu va afecta drepturile asigurate acestora an baza acordurilor care sant obligatorii pentru unul sau mai multe state membre, pe de o parte, si Romania, pe de alta parte, cu exceptia domeniilor de competenta Comunitatii, si fara a prejudicia obligatiile statelor membre rezultind din acest acord an sectoarele care tin de competenta lor.

ART. 121

Protocoalele*) nr. 1, 2, 3, 4, 5, 6 si 7 si anexele*) nr. I-XIX fac parte integranta din acest acord.

-----

*) Protocoalele nr. 1-7 si anexele nr. I-XIX se vor publica ulterior.

ART. 122

Acest acord este ancheiat pentru o perioada nelimitata.

Fiecare parte poate denunta prezentul acord prin notificare catre cealalta parte. Acest acord asi va inceta aplicabilitatea la 6 luni dupa data unei asemenea notificari.

ART. 123

Acest acord se va aplica, pe de-o parte, teritoriului Romaniei, si pe de alta parte, teritoriilor carora li se aplica tratatele de instituire a Comunitatii Economice Europene, a Comunitatii Europene a Energiei Atomice si Comunitatii Europene a Otelului si Carbulului, an conditiile cuprinse an aceste tratate.

ART. 124

Acest acord este redactat, an dublu exemplar, an limbile romana, daneza, olandeza, engleza, franceza, germana, italiana, spaniola, greaca si portugheza, fiecare dintre aceste texte fiind egal autentice.

ART. 125

Acest acord va fi aprobat de parti an conformitate cu propriile lor proceduri. Acest acord va intra an vigoare an prima zi a celei de-a doua luni ce urmeaza datei la care partile asi notifica, una celeilalte, ca procedurile mentionate an primul paragraf au fost andeplinite.

La intrarea sa an vigoare, acest acord va anlocui Acordul dintre Comunitatea Economica Europeana, Comunitatea Europeana a Energiei Atomice si Romania cu privire la comertul si cooperarea economica si comerciala, semnat la Luxemburg la 22 octombrie 1990.

ART. 126

1. In cazul an care, pe durata andeplinirii procedurilor necesare pentru intrarea an vigoare a prezentului acord, prevederile anumitor parti ale acestui acord, an special cele referitoare la circulatia marfurilor, vor deveni efective an 1993 printr-un acord interimar antre Romania si Comunitate. Partile contractante sant de acord ca, an asemenea situatie, pentru realizarea celor cuprinse an titlul III, art. 64 si 67 ale acestui acord si an Protocoalele nr. 1, 2, 3, 4, 5, 6 si 7 ale acestuia, expresia data intrarii an vigoare a acordului sa ansemne:

- data intrarii an vigoare a Acordului interimar cu privire la obligatiile care devin efective la acea data, si
- 1 ianuarie 1993, cu privire la obligatiile care devin efective dupa intrarea an vigoare, prin referire la data intrarii an vigoare.

2. In cazul intrarii an vigoare dupa 1 ianuarie, se vor aplica prevederile Protocolului nr. 7.
